

Adventszemle

HAVONTA MEGJELENŐ TÁJÉKOZTATÓ ÉS GONDOLATÉBRESZTŐ FOLYÓIRAT A KRISZTUS VISSZAJÖVETÉLET VÁRÓKNAK

ITT ÁLLOK!

SOLA GRATIA

SOLA FIDE

SOLUS CHRISTUS

SOLA SCRIPTURA

SOLI DEO GLORIA

A REFORMÁCIÓ
500. ÉVFORDULÓJA

Adventszemle

„Íme, Én hamar eljövök...”

Küldetésünk, hogy Urunkat, Jézus Krisztust dicsőítsük határtalan szeretete bizonyítékainak ismertetésével. Célunk az, hogy cikkeink és híreink által olvasóink jobban megismerjék a Megváltót, és reménykedve várják közeli eljövételét.

3 Esemény

Titu Ghejan

Nyugdíjasok a misszióban

5 ASUP – a szabadság vágya

Richard Nix

Harry Orchard megtérése

8 A reformáció 500. évfordulója

Teodor Rădulescu

Reformáció és ellenreformáció

14 A reformáció 500. évfordulója

Florin Lăiu

Luther tételei

18 A reformáció 500. évfordulója

Traian Aldea

A reformátorok emlékműve – az újjáébredés emlékműve

19

Szász Ernő

Itt állok... Krisztus szerelme szorongat

20 Dániel próféta könyve

Daniel Olariu

Az apokaliptikus próféciák eredete (II):
Dániel apokalipszise (1)

22 Pihenő egy kis tanulmányozáshoz

Cristian Trenchea

A Szentírás

23 Cernica – Teológiai Intézet

Egyetemi tanévnyitó a cernicai Adventista Teológiai Intézetben

24 Azonosságunk pillérei

Florin Lăiu

A lélek halhatatlansága? (1)

30 Gyermek oldal

Alina Chirileanu

Szerezzünk új ismereteket a Bibliából!

31 Szívtől szívnek

Ștefan Tomoiagă

A jóság betegei

Luther nem a maga biztonságáért, hanem az evangélium diadaláért tusakodott Istennel. Úgy gyötörődött és küzdött ő is, miként Izrael azon a küzdelmes éjszakán a magányos patak partján. Miként Izraelt, az ima őt is győzelemhez segítette. Kétségbeesett hitével megkapaszkodott Krisztusban, a nagy Szabadítóban. Erőt adott neki az a biztos tudat, hogy nem egyedül fog megjelenni a tanács előtt. Újra béke költözött lelkébe, és boldog volt, hogy magasra emelheti Isten szavát a népek uralkodói előtt.

„Ezért hacsak a Szentírásból vett bizonyítékokkal, vagy a legvilágosabb érvekkel, és az általam idézett szakaszok alkalmazásával meg nem győznek, és hacsak így fel nem szabadítják Isten szavának elkötelezett lelkiismeretemet, nem tudom és nem is akarom visszavonni tanaimat, mert a keresztény ember számára veszélyes dolog a lelkiismeretével ellentétesen szólni. Itt állok, más-ként nem tehetek, Isten engem úgy segítjen. Amen.”

(Ellen G. White, *A nagy küzdelem*, 128., 130. o.)

2017. november. A Romániai Hetednap Adventista Egyház hitnevelő és tájékoztató havilapja.
Megjelenik havonta az Unióbizottság irányításával.

Igazgató Balla Loránd; Főszerkesztő Teodor Huțanu; Tanácsadók Ștefan Tomoiagă, Aurel Neațu, Eduard Călugăru, Mihai Maur, Tiberiu Nica, Georget Pirlitu, Viorel Răducan, Iosif Pașca, Gabriel Ban; Különleges munkatársak Romică Sîrbu, Dragoș Mușat, Daniel Chirileanu, Florian Ristea; Fordította és szerkesztette Zakariás Loránd; Tördelés Szócs Erzsébet; Levelezési cím Curierul Adventist (Adventszemle), str. Cuza Vodă, nr. 12, Cluj-Napoca, jud. Cluj, cod 400 107; Tel. 0756-059330; E-mail zakariaslorand@yahoo.fr; Website www.curieruladventist.ro; Nyomtatás Tipografia Fast Print, Șos. Cernica, nr. 101, Pantelimon, jud. Ilfov; Tel. 021/323 00 20, Fax 021/323 00 40

ISSN 1842 - 3361

NYUGDÍJASOK A MISSZIÓBAN

Anyugalmazott adventista lelkipásztorok idei, augusztusban tartott találkozásának gazdag és változatos programja volt. Tapasztalatok hangzottak el, értékes tanulságokkal gazdagodott lelki életünk, közösen tanulmányoztunk, és gyakorlati terveket készítettünk az előttünk álló időre. A Nyugalmazott Lelkipásztorok Egyesületének missziónyilatkozata négy célt tűzött maga elé: Isten magasztalása, a testvéri közösség ápolása, a keresztény szolgálat és a Krisztusban való lelki növekedés. Minderről ekképpen nyilatkozott Dumitru Popa testvér, a Román Unió egykori elnöke (1974–1989):

„Köszönettel tartozunk Istennek eddigi gondviseléséért. Kérjük Öt, hogy támogasson bennünket a szolgálatkészségre, hogy odaadóan és engedelmesen végezzük munkáját mindaddig, míg megengedi ezt nekünk! Imádkozom azért, hogy áldásai bőségesen áradjanak szolgálóira! Maranatha! Jövel, Uram, Jézus!”

Találkozónk mottója: „Az örökkévalóságot adta az emberek elméjébe” (Préd 3:11, a Cornilescu-fordítás után szabadon; Károli szerint: „E világot is adta az emberek elméjébe”). Ebben az értelemben nagy jelentőséggel bírnak a következő ihletett szavak:

„Isten elénk tárja az örökkévalóságot a maga ünnepléses valóságaival, és képességet ad ahhoz, hogy fel fogjuk az örökkévaló, maradandó dolgokat... Pontosan az örökkévaló világ határán állunk... Nincs vesztegetni való időnk. Nem tudjuk, hogy kegyelmi időnk milyen hamar zárul le. A leghosszabb élet is arasznyi csupán; nem tudjuk, hogy a halál nyilai milyen hamar találjanak szíven... Előttünk bontakozik ki az örökkévalóság!” (Ellen G. White, *A nagy Orvos lábnymán*, 394–454; *Boldog otthon*, 549).

Meghívottaink idős korunk számára jótékony hatású üzenetekkel érkeztek. Teodor Huțanu testvér, az Adventista Nyugdíjpénztár igazgatója megerősítette lelkünket, és az üdvösség közelségének üzenetével a menny felé irányította reménykedő tekintetünket. Most közelebb van hozzánk üdvösségünk, mint amikor még aktív lelkészekként szolgáltunk, amit a világban történő, szentírási próféciákat igazoló események is napról napra megerősítenek.

Adrian Neagu testvér, a Viața și Sănătatea Kiadó főszerkesztője történeti visszatekintőjében emlékeztetett, hogyan vezette és támogatta az Úr elődeinket. Úttörőink bizonyágtételének bátorítania kell bennünket a teljes odaszentelődésre és fáradhatatlan szolgálatra.

Florin Ristea testvér, a Román Unió Szombatikola és Személyes Szolgálatok Osztályának igazgatója nagy érdeklődésnek örvendő témával foglalkozott beszédében: a veszteségekkel való szembenézés isteni segítség-

gel igenis megvalósítható. Az Úr mellettünk van, amikor anyagi veszteség ér bennünket, vagy szeretteinket veszítjük el. Figyelem: Isten nélkül mindent elveszíthetünk, és mi magunk is elveszünk! Mellette azonban mindvégig biztosságban vagyunk, és mindent el fogunk nyerni! Milyen csodálatos!

Sok értékes tanáccsal gazdagodhattunk Daniel Seniuc, az Unió Egészségügyi Osztálya igazgatójának szemináriumán. Megtudtuk, hogy a leghatékonyabb és legolcsóbb gyógyszer, mely mindenikünk rendelkezésére áll, a rendszeres testmozgás. Az elméleti bemutatást követően Seniuc testvér minden résztvevőt kihívott a méhkerti Misszióközpont udvarára, és tornagyakorlatokra tanított. Anynyira tetszett, hogy elhatároztuk: naponta végezni fogjuk. Az Úr segítsen meg, hogy ne feledkezzünk meg rólok. Főleg, hogy a nyugdíjasokra még nagyobb veszélyt jelent az ülő életmód.

A találkozón minden napján alkalmunk volt lelki és missziós tapasztalatokat hallgatnunk nyugdíjas lelkésztársainktól, elhunyt lelkészeink özvegyeitől, az egyház egykori adminisztratív személyzetének tagjaitól. Ezúttal is bátorítottuk egymást a szeretetre és a jó cselekedetekre, ahogy a Szentírás is tanít.

Szombaton szent, lelki tanításokkal gazdagodtunk, és énekekkel dicsőítettük Istent. Gabriel Vasilescu testvér is velünk volt a „Sola Scriptura” kórus néhány tagjával. A déli istentisztelet keretében az Igét a Munténiai Egyházterület elnöke, valamint az Unió elnöke hirdette. Georgel Pirlitu testvér a lelki növekedés három szakaszára hívta fel figyelmünket: élet Isten nélkül, élet Istenrel és teljes függőség Istentől. Emelkedjünk az Úrral való állandó együttlét magaslatára, hogy többé ne szakadhasunk el – ne akarjunk elszakadni – Tőle, a Vele való közösségtől, az Általa és Érte élt élettől.

Figyelemben véve küldetésünk súlyát, Ștefan Tomoiagă testvér lelkesen az Úr munkájának mielőbbi befejezésére buzdított a szívünkben, otthonunkban, gyülekezetünkben és szerte a világon. Ehhez a Szentlélek tűzkeresztségére van szükségünk. Szent, mennyei tűzre a szószéken,

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG GONDOLATA

TITU GHEJAN

**„LEGYÜNK EGY LÉPÉSEL
KÖZELEBB A VILÁGOSSÁG
HÁZÁHOZ! Ó, ATYÁNK,
KÉRÜNK, LÉGY VELÜNK
MINDENKOR! EGYETLENGY
VÁGY LÁNGOL SZÍVÜNK-
BEN: JÖJJÖN EL MIELŐBB
A TE NAPOD! SZOLGÁID-
KÉNT KÉRÜNK: KÍSÉRJ
EL MINKET UTUNKON!”**

(PANAIT GHEORGHE,
AZ ADVENTISTA NYUGDÍJPÉNZ-
TÁR IGAZGATÓJA, 1998–2010.)

otthon, munkahelyünkön, a küldetésben. Most! Segítsen minket az Úr!

Befejezésül röviden megemlíteném az idej program két újdonságát: a természet napját és a misszió napját. Felmentünk Brassó-Pojánára, és sétáltunk a természetben, hegyet másztunk, mozogtunk a hegyvidéki, friss levegőn, mindenki kedve – de főleg – testi ereje szerint. Ezúttal is el kellett, hogy ismerjük: a mozgás, a minél több mozgás kimondhatatlanul jótékony hatású minden korban!

Egy másik napot teljesen a misszióknak szenteltünk: elmentünk Brassó egyik lakónegyedébe és egy Brassó melletti településre, ahol még nincsenek adventisták. Kettesével, lelki és egészségügyi témájú könyvekkel, folyóiratokkal és broszúrákkal felszerelve, házról házra jártunk, felkínálván az embereknek a lehetőséget a mennyei meghívás megismerésére. Voltak, akik elutasítottak, de voltak olyan személyek is, akik kedvesen befogadtak otthonukba, és érdeklődtek az ajánlatunk iránt. Folytatni szeretnénk az így

elkezdett munkát, együtt fogunk működni a továbbiakban is a brassói testvérekkel, akik jelentősen támogattak kezdeményezésünkben.

Az ez idő alatt Méhkeren maradt nyugdíjas lelkészek imádkoztak értünk, terepen dolgozókért, egyesülvén érzelmben, imában és munkában az Urért és mindazokért az emberekért, akiknek szükségük van az üdvösség megismerésére.

Este, amikor újra együtt voltunk, égi örömmel áthatottan osztottuk meg egymással tapasztalatainkat. Micsoda áldás, hogy nyugdíjasokként is dolgozhatunk a lelkek megmentéséért! Hisszük – és erről egy percig sem akarunk megfélemedezni –, hogy bármely korban és bárhol szüntelenül mennyei küldetésben vagyunk Isten nevének dicsőítésére és felebarátaink üdvösségére. Az Úr legyen áldott ezért! ■

Titu Ghejan, a Nyugalmozott Adventista Lelkipásztorok Egyesületének elnöke

A NYUGALMOZOTT ADVENTISTA LELKIPÁSZTOROK EGYESÜLETÉNEK MISSZIÓNYILATKOZATA

A JÉZUS KRISZTUS NEVÉBEN ELKÖTELEZZÜK MAGUNKAT:

ISTEN DICSŐÍTÉSÉRE: Hálatelt szívvel dicsőíteni akarjuk az Atyát szeretetéért, Jézus Krisztusért és áldozatáért, valamint a Szentlélekért és vezetéséért. Nemet mondunk a jajveszékülésnek, elégedetlenkedésnek és siránkozásnak! „Mindent az Isten dicsőségére!” (1Kor 10:31). „Hogy mindenben Isten dicsőítessék a Jézus Krisztus által örökkön-örökké!” (1Pt 4:11).

A TESTVÉRI KÖZÖSSÉG ÁPOLÁSÁRA: Szeretnénk jobban megismerni és kölcsönösen bátorítani egymást a hit útján, tapasztalatokat megosztani egymással. Örvendünk meghívottainknak, vendégeinknek az Unió, az Egyházterületek, intézményeink és különböző szakterületek képviselőinek. Nincs időnk a bírálgatásokra, pletykálkodásokra, lejáratásokra – és örömlenket sem leljük ezekben! „A Krisztusnak beszéde lakozzék ti bennetek gazdagon, minden bölcsességben; tanítván és intvén egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel, hálával zengedezvén a ti szívetekben az Úrnak” (Kol 3:16). „Ügyeljünk egymásra, a szeretetre és jó cselekedetekre való felbuzdulás végett, el nem hagyván a magunk gyülekezetét, amiképpen szokásuk némelyeknek, hanem intvén egymást annyival inkább, mivel látjátok, hogy ama nap közelget” (Zsid 10:24–25).

A KERESZTÉNY SZOLGÁLATRA: Szeretettel és örömmel újra kijelentjük, hogy nyugdíjasokként is készek vagyunk hűségesen szolgálni az Urat, az Adventista Egyházat és minden felebarátunkat; misszióterveket készítünk, amelyeket végre is hajtunk. „Szolgáljatok az Úrnak örvendezéssel; menjetek eléje vigassággal” (Zsolt 100:2). „Jó akarral, mint akik az Úrnak szolgálnak és nem embereknek” (Ef 6:7).

A KRISZTUSBAN VALÓ LELKI NÖVEKEDÉSRE: Együtt akarunk dolgozni a mennyel és egymással hitünk megerősödése, fejlődése, megtérésünk és odaszentelődésünk, szentségben, erőben és kegyelemben való növekedésünk érdekében, hogy sietessük az Urunkkal való találkozás napját! Ez földi futásunk célja. „Hogy az igazságot követvén szeretetben, mindenestől fogva növekedjünk Abban, aki a fej, a Krisztusban” (Ef 4:15).

**ÚGY SEGÍTSEN MINKET AZ ÚR!
ÁMEN!**

Brassó-Méhkert, 2017 augusztusa

HARRY ORCHARD MEGTÉRÉSE

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK XX. SZÁZADA EGYIK LEGALJASABB GYILKOSÁNAK TÖRTÉNETE

Ez a valós történet – mely meglepőbb sok képzelet szülte történetnél – 1866. március 18-án kezdődik, amikor Torontó (Ontario állam, Kanada) keleti részének egyik farmján megszületett Albert H. Edward Horsley. Albert szerint az apja „vaskézzel vezette a farmot”, míg az édesanyja, kvéker vallású lévén naponta családi áhítatot tartott, és a gyermekeket minden vasárnap templomba küldte. Mindezek ellenére Albert közömbös maradt a vallás iránt.

1888-ban feleségül vette Florence Frasert. A házaspárnak egy lánya született, Olive. Tejtermékek készítésével foglalkoztak, de eladósodtak, és az életük egyre nehezebb lett. 1896-ban Albert mindent hátrahagyva viszonyt kezdett egy házasszonnyal, akivel Brit Columbiában telepedett le (Kanada legnyugatibb tartománya). Az asszony azonban visszaköltözött Ontarióba. Albert ezt követően egyik helyről a másikra költözött, és alkalmi munkák vállalásából élt Brit Columbiában és az Egyesült Államok különböző államaiban. Kapcsolatba lépett a Nyugati Bányászszövetséggel, amely szervezet szindikátusának később a fizetett gyilkosa lett.

Számos álnevet használt, de 1896-ban Harry Orchardként vált hírhedté.

1899-ben Idaho államban, Wardner városában részt vett a Bunker Hill and Sullivan Mill Concentrator felrobbantásában, majd 1904-ben a Colorado állambeli Independence vasúti raktárának levegőbe repítésében. Ez utóbbi merényletben legkevesebb 13 ember vesztette életét, és 24-en súlyosan megsérültek. Orchard élete során 17, egyes információk szerint 26 ember életét oltotta ki. A bányász szindikátus utasítására több sikertelen merényletet is végrehajtott: megpróbálta megölni Colorado állam kormányzóját és a Legfelsőbb Bíróság két bíróját, valamint egy coloradói bányásztársaság elnökgazgatóját. Ezenfelül Orchard 1903-ban a bigámia bűnét is elkövette, amikor feleségül vett egy háromgyermekes özvegyasszonyt.

Frank Steunenberg meggyilkolása

1905-ben Orchard újabb megbízatást kapott a Nyugati Bányászszövetség szindikátusának vezetőitől: végeznie kellett a 44 éves Frank Steunberggel, Idaho állam 1897 és 1901 közt tisztségben lévő kormányzójával. A Steunberg-család akkor Caldwellben lakott. Az 1899-es Coeur d'Alène-i bányászavargások ideje alatt a demokrata-párti

Steunenberg kormányzó – aki a bányász-szakszervezet segítségével szerezte meg a posztját – arra kérte William McKinley amerikai republikánus elnököt, hogy vesse be a szövetségi csapatokat a rendbontások megfékezésére. A szindikátus ezt sosem bocsátotta meg Steunbergnek.

Legkevesebb három alkalommal próbálkozott Orchard a gyilkossággal, de mindig közbejött valami, ami sikertelenné tette merényleteit.

1905. december 30-án, szombaton azonban minden megváltozott. Az Orchard által készített bomba felrobbant, amikor Steunenberg kinyitotta házának ajtaját. A súlyosan megsebesült kormányzó húsz perc alatt elvérzett. Két nap múlva, 1906. január elsején Orchardot gyilkosság vádjával letartóztatták.

Küzdelem Istennel

Orchard képtelen volt aludni a börtöncellában. Biztos volt abban, hogy a hatalmas befolyással bíró bányász szakszervezet támogatni fogja a bíróságon, és mindent megtesz majd a szabadulásáért, lelkiismerete azonban nem hagyta nyugodni. Vajon megbocsáthatja Isten a gaztetteit? Lelke mélyén tudta, hogy csak akkor részesülhet Isten bocsánatában, ha a bíróságon mindent bevall.

Orchardot Boise-ba költöztették, Idaho állam központi fegyintézetbe. Orchard itt kiöntötte szívét McParland lelkesnek, aki biztosította őt, hogy a Biblia értelmében Isten megbocsát a tetteiket megbánó bűnösöknek. Vallomását leírta, és átadta az ügyét vizsgáló államügyésznek.

Ez a cikk a Jim Nix által írt, az Ellen G. White Alapítványnak 2014. január 17-én bemutatott anyag sűrített változata. Helyszűke miatt a referenciákat kihagytuk. A teljes szöveg a www.adventistreview.org honlapon olvasható el.

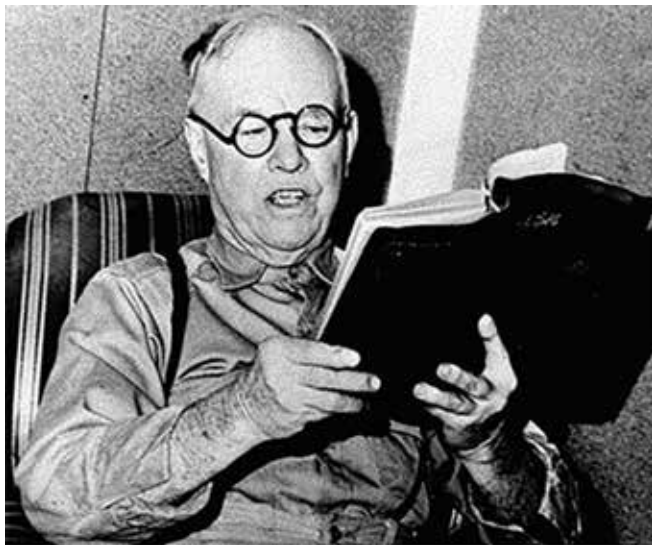
Az *Adventist Review* szerkesztői, 2014. május 12.

1906. május 12-én Orchard levelet írt első – egyetlen törvényes – feleségének, Florence-nek, amelyben bocsánatot kért, amiért elhagyta őt és 11 éves kislányukat, és elmondta, hogy befogadta Krisztust a szívébe. Florence azonnal válaszolt, biztosítván őt teljes megbocsátásáról, majd hozzátette: „Életem végéig imádkozni fogok érted!”

Az ajándékba kapott Biblia

Röviddel vallomástétele után, Orchard egy Bibliát kapott ajándékba David Paulsontól, a Chicago melletti Hinsdale szanatórium alapítójától, aki az újságból értesült az esetről. Orchard azonnal tanulmányozni kezdte a Bibliát egyik fegyencársával, aki szintén kapott egy Bibliát egyik hetednapi adventista barátjától.

Az egyik tanulmányozott téma a hetedik nap szombatja volt. Aztán az episzkopális vallású káplán közbelépésének köszönhetően Orchard bibliatanulmányozásba kezdett a Boise-i John Edwin Froommal, akinek a fia, LeRoy E. Froom később adventista könyvkiadó lett.

A koronatanú

Orchard volt a koronatanú két perben is, amelyet Idaho állam indított Billy Haywood, a Nyugati Bányászszövetség titkára ellen, valamint a szindikátus egy másik befolyásos személye ellen. Az első per tárgyalásának idején a vádlott ügyvédek nyolc napig vallatták Orchardot, de nem sikerült hitelteleníteniük a vallomását, és azt sem, hogy keresztény lett. Clarence Darrow, a védelem egyik ügyvédje nem vette figyelembe Orchard megtérésének tényét, és a védőbeszédében ezt mondta: „Szeretnék szólni pár szót, nem az esküdtszéknek, hanem azoknak az idiótáknak, akik Harry Orchard vallását emlegetik... Az angol nyelv sem tűri, ha idióták Orchard megtéréséről beszélnek.”

Orchard semmilyen ígéretet nem kapott arra, hogy a vád melletti őszinte vallomásaért cserébe enyhítenének

az ítéletén. Orchard abban bízott, hogy vallomásával hozzájárul a szindikátusok erőszakos cselekedeteinek megfékezéséhez. Tudta, kik szerepeltek a szakszervezetek feketelistáján, és el akarta kerülni, hogy újabb gyilkosságokra kerüljön sor.

Félelmei azonban beigazolódtak: mindkét szakszervezeti vezetőt felmentették. Vallomásával azonban mindent megtett az esetleges áldozatok védelméért, és nem mellesleg: könnyített bűn-terhelt lelkiismeretén.

1908 márciusában sor került Orchard perére is, de a szakszervezetek támogatására immár nem számíthatott. A legeslegelejen ártatlannak vallotta magát, de megtérésének köszönhetően most már önként vállalta bűnösségét. Frank Steunenberg kormányzó meggyilkolásáért akasztás általi halálra ítélték. Ügyvédje kegyelemért folyamodott, és az ítéletet életfogytiglani börtönre módosították.

Csodálatos megbocsátás

Az ítélet kihirdetése után Julian Steunenberg, a volt kormányzó 21 éves fia meglátogatta Orchardot a fegyházban. Ez alkalommal egy csomagot is átadott neki, amelyben benne volt Ellen G. White *A Jézushoz vezető út* c. könyve is. Mindezek mellett Julian átadta Harrynek az édesanyja, Eveline Belle Steunenberg asszony levelét is, amelyben arra kérte férje gyilkosát, hogy olvassa el azt a könyvet, és adja át teljesen az életét Krisztusnak. Ő és a gyermekei is hetednapi adventisták voltak.

Belle Steunenberg gesztusa mélységesen meghatotta Orchardot. „Írántam tanúsított megbocsátó magatartása meggyőzött arról, hogy igazi keresztény” – nyilatkozta később Orchard, majd hozzátette: „Neki köszönhetően fogadtam el teljes szívemből Krisztust és a hetednapi adventista vallást.”

1922-ben Belle és gyermekei kérelmet nyújtottak be Idaho állam akkori kormányzójához, amelyben Orchard megkegyelmezését és szabadon bocsátását kérték.

Belle egyházunk *American Sentinel* c. folyóiratát olvasva vált hetednapi adventistává. Férje kormányzói hivatali ideje alatt a Hetednapi Adventista Egyház Vallásszabadság Osztálya másolatokat küldött a kaliforniai Pacific Press Publishing Association által kiadott *American Sentinel* néhány példányáról. Miután a kormányzó elolvasta ezeket a lapokat, hazavitte, és a felesége is elolvasta. Így szerzett tudomást a szombat igazságáról. Habár addig egy protestáns egyház tagja volt Caldwellben, Belle belépett az Adventista Egyházba. Akkoriban a városban mindössze nyolc adventista élt, alig egy évvel Belle megtérése után szerveződött a csoport. 1909-ben Belle egy telket adományozott az Adventista Egyháznak, amelyen felépült Caldwell első adventista imaháza.

Férje nem volt egyetlen egyháznak sem a tagja. Időnként részt vett a feleségével az istentiszteleteken, de sosem kötelezte el magát. Amikor a felesége adventista lett, megengedte a fiának, Juliannak, hogy a Walla Walla Egyetemen

tanuljon tovább. Adventista lelkészeket is szívesen látott otthonukban.

Habár Orchard a gyilkosság előtt már háromszor is merényletet követett el Steunenberget ellen, a kormányzó özvegye és gyermekei hittek abban, hogy Isten elég időt biztosított számára a megtéréshez. Azon a szombat reggelen, amikor a negyedik merénylet végzett vele, Steunenberget először mondta azt, hogy nem dolgozik többé szombaton, és csatlakozott a reggeli áhítathoz. Ez vigaszként hatott özvegyére és gyermekeire.

Orchard keresztsége

Harry Orchard Idaho állam központi börtönében keresztelkedett meg 1909. január elsején. A szertartást W. W. Steward lelkész, a Dél-Idaho Egyházterület elnöke vezette. Kevés idő múlva ezt írta Orchard a feleségének: „Két hónappal ezelőtt megkeresztelkedtem, és a Boise-i adventista gyülekezet teljes jogú tagja lettem. Senki sem szavazott ellenem... Nagy megtiszteltetés ez számomra, és törekedni fogok, hogy méltó legyenek ehhez a bizalomhoz.”

A börtönök alatt Orchard alkalomszerűen levelezett egykori feleségével (aki nem házasodott újra); részt vett a börtön baromfi udvarának gondozásában; megengedték neki, hogy élete utolsó éveit a fegyház falain kívül töltsen a hétvégi házában, melyet a saját kezével épített; bútorokkal, hajápolási termékekkel és lábbelikkal kereskedett. Tanulmányozta a Bibliát és egyházunk vallásos irodalmát, és bizonyosságot tett a hitéről másoknak. 1954. április 13-án bekövetkezett halálakor neki volt a legtöbb letöltött éve az idahói állami börtönben: összesen 46 esztendő. A temetési istentiszteletre a Boise-i adventista imaházban került sor. A Boise-i Morris Hill temetőben temették el.

A kapcsolat Ellen White-tal

Ellen White és Harry Orchard nem levelezett egymással, prófétanőnk egyetlen írásában sem tesz említést Orchardról. Mégis lényeges kapcsolat van közöttük.

1890. november harmadikán, a New York állambeli Salamancában, 15 évvel a Steunenberget-gyilkosság előtt, Ellen White látomást kapott az Úrtól, amelyről azonban majd csak 1891 márciusában, a Battle Creek-ben tartott Generál Konferencián beszélt. A prófétanő egy találkozó megbeszéléseit írta le, amely tanácskozás arról folyt, hogy az *American Sentinel* c. lapból kizárjanak minden szombatra vonatkozó megjegyzést, és a javaslatot meg is szavazták. Ellen White látomása híven tükrözte a szóban forgó tanácskozás részleteit, amelyre azelőtt való nap került sor – jóllehet az volt az érzése, hogy már hónapokkal azelőtt lezajlott. A gyűlésen ekkor döntés született az előző napon tartott tanácskozáson szavazat által meghozott határozat felfüggesztésére, hogy tudniillik semmilyen utalás nem történhet a szombatra az *American Sentinel* c. lapban.

Ha nem létezett volna a Salamanca-i látomás 1890-ben, illetve az ezt követő események 1891 márciusában, az *Ame-*

rican Sentinel nem foglalkozott volna a szombat kérdéssel. A lap ezen példányait küldte el Frank Steunenberget a Vallásszabadság Osztály, és szerkezhetett tudomást ily módon a szombat igazságáról Belle Steunenberget is. Belle személye nélkül Harry Orchard valószínűleg sosem lett volna hetednap adventista.

Mi mindebből a tanulság?

Harry Orchard története számos kérdést vet fel, ugyanakkor fontos tanulságokkal is szolgál. Először is Isten nem mindig akadályozza meg a bűnös terveket. Habár háromszor is megakadályozta Harry Orchardot Steunenberget kormányzó meggyilkolásában, végső soron egy bűnös világban élünk. Majd csak Krisztus eljövetelekor, amikor minden gonoszság megszűnik, fogjuk megtudni, miért nem védte meg Isten negyedszer is Steunenberget. Orchardnak is ugyanez volt a kérdése: „Isten miért kegyelmezett meg az én életemnek, amikor én oly sok ember életét oltottam ki?”

A bányászoknak a bányatulajdonosok általi kizsákmányolása mindkét táborból áldozatokat szedett, és a vérengzésnek véget kellett vetni. Miután Orchard keresztény lett, bizonyágtévése számos, a halállistán szereplő személy életét mentette meg, továbbá azokat is, akik az összetűzésekben ártatlan áldozatokká válhattak volna. Bármennyire is tragikus volt Steunenberget kormányzó halála, Orchard a vallomásával sok ember életét mentette meg. Isten megpróbál az általunk, bűnösök által okozott rettenetes helyzetből is pozitív eredményeket kihozni.

Másodsorban, amikor egy lélek megmentéséről van szó, semmi sem fogható egy őszinte, igazi keresztény szeretetéhez és megbocsátásához.

Harmadsorban: Isten vágyik arra, hogy megbocsássa minden bűnünket, függetlenül attól, hogy milyen rettenetes bűnről van szó.

Dicsőítjük Istent, és hálásak vagyunk, hogy ilyen csodálatosan megváltoztatta Harry Orchard életét, ugyanakkor el kell ismernünk, hogy Orchard fiatalkori démoni gaztetteinek rettenetes következményei voltak sok ember életében, és most a meggyilkolt személyek hozzátartozóira is gondolunk. Habár Isten megbocsát, bűneink következményei sokszor több nemzedéknyi időre kihatnak.

Az Isten ügyének megnyert Harry Orchard

Harry Orchard történetének nem lehetett szebb befejezése, mint amit jellemének megtérése eredményeként bekövetkezett gyökeres változása tanúsít. 1931-ben ekképpen nyilatkozott Orchard egy riporternek: „Az az Orchard, aki bányákat repített a levegőbe és embereket gyilkolt, egy másik, bűnbe süllyedt Orchard volt. Én az Isten ügyének megnyert Orchard vagyok, aki a régi bűneinek engesztelését keresi. A Biblia azt mondja, hogy ez lehetséges, és én hiszek ebben.” ■

(<http://www.adventistreview.org/141513-18>)

REFORMÁCIÓ ÉS ELLENREFORMÁCIÓ

(NEM A TELJESSÉG IGÉNYÉVEL KÉSZÜLT RÖVID TANULMÁNY)

AZ ŐSKERESZTÉNYSÉG KORÁBAN – 31 ÉS 323 KÖZÖTT, AZ EFÉZUSI ÉS SZMIRNAI GYŰLEKEZET TÖRTÉNELMI KORSZAKÁBAN – AZ ÜDVÖZÍTŐ IGAZSÁG TELJES VOLT, MEGRONTATLAN. A KÖVETKEZŐ, 323 ÉS 1798 KÖZÖTTI PERIÓDUSBAN – MELY PERGAMON ÉS THIATIRA GYŰLEKEZETEI KORSZAKÁNAK FELEL MEG – MEGTÖRTÉNIK AZ IGAZSÁG ELFERDÍTÉSE. PERGAMON IDEJÉN OLVAJDTAK BE A KERESZTÉNYSÉGBE A POGÁNY VALLÁSOK ELEMEI, MÍG THIATIRA KORÁBAN EGYESÜLT AZ EGYHÁZ AZ ÁLLAMMAL. ILY MÓDON, A POLGÁRI HATALOM SEGÍTSÉGÉVEL ERŐSZAKKAL RÁKÉNYSZERÍTÉK AZ EMBEREKRE A HAMIS VALLÁST.

Asötét középkorról a modern korra történő átmenet fokozatos volt, és az élet szinte minden területét érintette. Előbb a XIV. században kibontakozott a reneszánsz az irodalomban és a művészetekben általában; ezt követte a reformáció mozgalma az egyházban a XVI. században (1517 után); és végül a XVIII. században (1755 után) elkezdődött a mezőgazdaságot, közlekedést és kommunikációt megreformáló ipari forradalom, az átmenet utolsó szakasza, mellyel kezdetét vette a történelem modern korszaka.

Vallási síkon akkor beszélhetünk reformációról, ha elismerjük, hogy előbb lennie kellett egy „deformációnak”. És ha volt deformáció, lennie kellett egy olyan korszaknak is, amelyben az egyház helyesen értelmezte Isten Igéjét, az igazságot.

Az őskereszténység korában – 31 és 323 között, az efézusi és szmirnai gyülekezet történelmi korszakában – az üdvözítő igazság teljes volt, megfontatlan. A következő, 323 és 1798 közötti periódusban – mely Pergamon és Thiatira gyülekezetei korszakának felel meg – megtörténik az igazság elferdítése. Pergamon idején olvadtak be a kereszténységbe a pogány vallások elemei („Tudom a te dolgaidat, és hogy hol lakol, ahol a Sátán királyi széke van” – Jelenések 2:13), míg Thiatira korában egyesült az egyház az állammal (ennek szimbóluma a pogány Jézabel, Akháb király felesége – Jelenések 2:20). Ily módon, a polgári hatalom segítségével erőszakkal rákényszerítették az emberekre a hamis vallást.

Sárdissal (1517–1833) Isten elkezdte az igazság megreformálását: ekkor bontakozott ki a reformáció, mely folytatódott Filadelfiának, a hatodik gyülekezetnek a korszakával, amikor megszólalt a vizsgálati ítélet kezdetét jelző trombitaszó; a hetedik és egyben utolsó gyülekezet, Laodícea pedig 1844-el kezdődően a teljes – a Jézus és apostolai korabeli – igazság visszaállításának időszakát jelképezi. Ezért szoktuk mondani, joggal, hogy a Laodícea korában megjelent Hetednap Adventista Egyház rendelkezik a teljes, üdvözítő igazsággal, azzal, melyet az efézusi és szmirnai korszak hívei vallottak.

Mit tudtak az első század keresztényei? Mit tudtak az efézusi és a szmirnai korszak hívei (Jelenések 2. és 3. fejezet)?

Efézus volt a Jézus és az apostolok korabeli egyház 31 és 100 között, míg Szmirna az ezt követő történelmi periódus, melyben a keresztények és követőik hite nehéz próbáknak volt kitéve (100 és 323 között).

E korszakok keresztényeinek tudomása volt a mennyei templom létezéséről, amelyben sor fog kerülni az emberek és angyalok ítéletére (lásd a Pál leveleiben, a Dániel 7–8. fejezeteiben és a Jelenésekben az erre történő utalásokat). Tudtak a Főpap mennyei szentélyben végzett szolgálatáról, Krisztus védőügyvédi, közbenjárói szerepéről. Tudták, hogy Jézus az egyedüli közbenjáró Isten és ember között (1Tim 2:5). Várták Uruk eljövetelét, és hittek annak közelségében. Mindnyájan szombat-ünneplők voltak, a Tízparancsolat negyedik törvényének értelmében. Tekintetüket az ég felé irányították: onnan várták szabaddulásukat. Pál, János, Péter és a többi tanítvány tanította meg nekik ezeket az igazságokat, ahogyan ők is a maguk során Jézustól tanulták (lásd az Apostolok cselekedeteit és az újtestamentumi leveleket).

A lejegyzett történelem felfedi számunkra, hogy az efézusi korszak keresztényeinek küzdeniük kellett azért, hogy tisztán megőrizték az igazságot (lásd Pált a Galáciabeliekhez írt levélben), míg a szmirnai periódus hívei inkább választották a halált, minthogy lemondjanak a hitükről: Jézusról és az általa kinyilatkoztatott teljes igazságról (lásd a Diocletianus, Decius és a pogány Róma többi uralkodója korának történelmét). Decius – hogy csupán egy példát említsünk – mindössze két évig uralkodott, de olyan kegyetlen volt a keresztényekkel szemben, hogy még Róma ellenségei is elszörnyülködtek. Amikor Decius 251-ben, az abrittusi csatában vereséget szenvedett a gótoktól, ez utóbbiak ugyanolyan kínzásoknak vetették őt alá, és ugyanolyan halállal végeztek vele, mint amit ő alkalmazott a keresztények esetében.

Efézus és Szmirna időszaka pontosan megfelel Jelenések 6. fejezete első két pecsétjének – a fehér és a veres ló – időszakának. A fehér ló, amelynek lovasa győzelmi koronát kapott, a kereszténységnek az egész akkor ismert világon való győzedelmes elterjedését szimbolizálja, melynek kezdeményezője a lovon ülő Jézus Krisztus. A veres ló az efézusi korszak keresztényei utódjainak – a szmirnai keresztényeknek – a kiontott vérével jelképezi. Ezeket a keresztényeket méltán nevezték mindhalálig hűséges keresztényeknek. Rettenetes megvetés és üldözés áldozatai voltak, és a legtöbben közülük inkább meghaltak, mint hogy lemondjanak a bibliai igazságról. Nem meglepő tehát, hogy Krisztus a Jelenések 2. fejezetében semmilyen feddésben nem részesíti őket.

Így haladt tovább diadalmasan Isten igazsága.

A „hű tanúbizonyság”, Jézus Krisztus azonban továbbra is kommunikál velünk. Jelenések 2:12 versétől kezdődően elmondja (akárcsak Dániel próféta: 8:11–12, 23–25), hogy lesz egy időszak, amikor elferdítik Isten igazságát. Erre a következő két történelmi periódusban kerül sor, amit jelképesen a pergamoni (323–538) és a thiatirai (538–1798) gyülekezetek időszaka jelöl. E két periódus megfelel a Jelenések 6. fejezetében említett harmadik és negyedik pecsét időszakának. A harmadik pecsét a pergamoni gyülekezetet egy fekete lóként mutatja be, amely az igaz tanításoknak pogány tanokkal való helyettesítésére – az üdvözítő hit gyengülésére – utal. A negyedik pecsét, melyet egy sárga színű ló jelképez, a bibliai igazság helyzetét mutatja be, mely oly mértékben megváltozott, és oly sápadttá vált, hogy nehezen lehetne róla elmondani, hogy bárkit is üdvösségre vezetne.

A „csodálatosképpen pusztító” erő, melyről Dániel próféta ír, nem más, mint a kis szarv, az „erősek és szentek népe” elpusztításáról pedig egyértelműen tanúskodik a középkor történelme (Dán 8.): több, mint 20 millió keresztényt öltek meg leírhatatlan kínzások közepette csak azért, mert kitartottak az igaz hit mellett, és nem fogadták el a kis szarv pogány elméleteit.

A „mindennapi áldozat” Dániel 8:11 versében Jézus Krisztusnak a mennyei szentélyben a bűnök megbocsátásáért végzett közbenjárói szolgálatára utal, amely szolgálatot az egyházban létesített papi szolgálattal – a gyónással – helyettesítették, melynek értelmében a bűnös nem Istennek, hanem földi papnak vallja meg a bűneit.¹

Az Úr Jézusnak a mise során történő „feláldozása” által a kis szarv az Úr mennyei szentélyben végzett főpapi szolgálatát helyettesítette; földre

vetette a mennyei szentélyt (az eredetiben *shalak*, azaz „földre vet”), minek eredményeként az ember hinni kezdett abban, hogy a bűnök bocsánata emberi tényezők segítségével, a földön is megszerezhető. A pap a földi templomban megbocsátja a bűnöket, feláldozván a kenyeret és a bort, mondván, hogy az valóban Krisztus teste és vére. William H. Shea², adventista teológus szerint mindez a kis szarv azon próbálkozása, „hogyan az emberek tekintetét elfordítsa Jézus igazi, mennyei szentélyben végzett szolgálatáról, és egy emberi, földi papi szolgálatra irányítsa.

A polgári hatalom mindezeket a bibliai igazsággal ellentétes tanításokat rákényszerítette az emberekre. A XIII. században alapított inkvizíció a Római Katolikus Egyház törvényszéke volt. Az ítélelhozó testületet alkotó papok döntötték el, hogy kik eretnekek, és ítéletet is mondtak felettük, amely ítéletet azonban a civil hatóságoknak kellett végrehajtaniuk. És az ítélet szinte kivétel nélkül a halál volt.

Stephen N. Haskell, az Adventista Egyház egyik úttörőjének szavait idézzük: „Amikor elvették az emberektől a Bibliájukat, elrejtették az Úr szombatjának igazságát, és a Profétaság Lelkének hangja sem volt többé hallható, szem elől tévesztették a mennyei szentélyben végzett szolgálat szépségét.”³ Megfeledeztek a mennyei szentélyről, és igazi Főpapunk szolgálatáról. Üdvösséget keresők tekintetük többé nem az eget kémlelte, hanem a földet pásztázta: szemük a hamis szolgálatra szegeződött.

Jelenések 2:18–29 versében Jézus ezt mondta a Thiatirabelieknek: „Megengeded amaz asszonynak, Jézabelnek, aki magát profétának mondja, hogy taníson és elhitesse az én szolgálóimat... Némtek pedig azt mondom és mind a többi Thiatirabelieknek is, akiknél nincsen e tudomány, és akik nem ismerik a Sátán mélységeit, amint ők nevezik... Hanem ami nálatok van, azt tartsátok meg addig, míg eljövök.”

1517-et tartják a reformáció kezdetének.

1517. október 31-én Luther Márton katolikus pap megszerkeszti és a wittenbergi vártemplom ajtajára kitézi 95 protestáló tételét. 1525-ben befejezi az Újszövetség fordítását német nyelvre, majd 1534-ben az Ószövetséget is lefordítja, és ezzel lehetővé teszi, hogy a bibliai igazság mindenkihez eljusson.

**SOLA
SCRIPTURA
TEODOR
RĂDULESCU**

SÁRDISSAL (1517–1833) ISTEN ELKEZDTE AZ IGAZSÁG MEGREFORMÁLÁSÁT: EKKOR BONTAKOZOTT KI A REFORMÁCIÓ, MELY FOLYTATÓDOTT FILADELFIÁNAK, A HATODIK GYÜLEKEZETNEK A KORSZAKÁVAL, AMIKOR MEGSZÖLALT A VIZSGÁLATI ÍTÉLET KEZDETÉT JELZŐ TROMBITASZÓ; A HETEDIK ÉS EGYBEN UTOLSÓ GYÜLEKEZET, LAODÍCEA 1844-EL KEZDŐDŐEN A TELJES – A JÉZUS ÉS APOSTOLAI KORABELI – IGAZSÁG VISSZAÁLLÍTÁSÁNAK IDŐSZAKÁT JELKÉPEZI.

A Biblia és a reformáció tanításai terjedésének kedvezett, hogy 1455-ben Johannes Gutenberg felfedezte a nyomdát. Isten valóban nem volt tétlen azokban a napokban!

Luther Márton – Róma 1:17 verse alapján – újra felszínre hozza a hit általi megigazulás bibliai igazságát. Róma 1:17 voltaképpen egy ószövetségi szöveg – Malakiás 2:4 – idézése: „Az igaz pedig az ő hite által él.” Az üdvösség tehát nem a papok szolgálata, a szentek vagy Szűz Mária, Jézus anyja közbenjárásának köszönhetően szerezhető meg, és saját erőfeszítések, önostorozás vagy megbocsátó cédulák vásárlása által sem, hanem egyedül a Krisztus helyettes áldozatába vetett hit által. Luther szerint minden hívő egyben pap is Isten előtt, ahogyan azt a Biblia is tanúsítja 1Péter 2:9 versében: „Ti pedig választott nemzetiség, királyi pap-ság, szent nemzet, megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.” Legfőbb feladatuk: Krisztus tanúi lenni. Az egyházi szolgálattevők többé semmiféle hatalmat nem gyakorolhatnak az egyház többi tagjai felett. Egyre terjedt az elmélet, mely szerint a hit egyedüli mércéje a Szentírás, nem pedig az egyházi hagyományok. Innen ered a *Sola Scriptura* („Egyedül a Szentírás”) mondás is.

A Luther által bemutatott második igazság az antikrisztus – a pápai rendszer – azonosítása

(2Thess 2:3–4; 1Jn 4:2–3; lásd még: D`Aubigné, *History of the Reformation*, 250; *Newsweek*, 1999. november 1.).

Érdekes jelenség történt a bibliai igazság reformációja közben. Miután kinyilatkoztatott számukra Isten igazságának egy része, a lutheránusok megrekedtek az addig megismert igazságok szintjén, és további kinyilatkoztatásokat nem fogadtak el. Jóllehet Isten a teljes igazságot ki akarta nyilatkoztatni számukra, ők ezt elutasították.

Ugyanígy, szintén a XVI. században, a bázeli, majd zürichi katolikus pap, Ulrich Zwingli Református Egyháza elfogadta, hogy a hit egyedüli mércéje a Biblia, és nem a hagyományok. Hitük elterjedt Magyarországon, Erdélyben és Litvániában, s a hívek magukat reformátusoknak nevezték. Zwingli és követői sokat szenvedtek és küzdöttek ezért az igazságért, de itt meg is álltak. Jean Calvin – Kálvin János – Genfben szintén a *Sola Scriptura* elv védelmezője volt, amelyhez hozzáadja a *Sola Fide* elvét (megigazulás egyedül hit által), a *Solus Christus* elvet – Jézus, az egyedüli közbenjáró Isten és ember között, a *Sola Gratia* elvet – a kegyelem egyedüli reménységünk az üdvösség megszerzésében, és végül a *Soli Deo Gloria* elvét, melynek értelmében minden dicsőség mennyen és földön egyedül Istent illeti meg, nem királyokat vagy papokat.

A kálvinista hit gyorsan terjedt. Skóciában és Észak-Írországból presbiteriánusoknak nevezik őket, legfontosabb egyházi személyiségük John Knox volt (1541). Angliában, a Brit-sziget déli részén a puritánok képviselték a kálvinista eszméket. Az angliai puritánok, akiket üldözött a többségi, Anglikán Egyház (katolikusok, akik 1534-ben különváltak Rómától, és az egyház élén Anglia királya állt), Hollandiába emigráltak, onnan pedig az Egyesült Államokba, a Mayflower nevű hajón. Franciaországban hugenottáknak nevezték őket, Németalföldön kálvinistáknak.

A holland kálvinisták Afrikába is eljuttatták a református hitet, ahol gyülekezeteket alapítottak Boers vagy Africaaners néven. Továbbá a svájci kálvinisták tárt karokkal fogadták az Alpokon túljutott, üldözések elől menekülő valdenseket, akik közül többen át is tértek a kálvinista hitre.

1566-tól a Református és a Kálvinista Egyház egyetlen egyházat alkot, közös hitvallással. Papjaik és híveik azonban nem fogadtak el további kinyilatkoztatásokat, így hát Istennek új embereket kellett elhívnia, új egyházakat kellett támasztania az üdvözítő igazság teljes visszaállítására érdekében.

A XVII. században a John Smith (1611) által alapított Anabaptista Egyház helyreállítja az

**A WITTEMBERGI
MINDSZENTEK
TEMPLOMÁNAK
AJTAJA, AMELYRE
LUTHER KITŰZTE
95 TÉTELÉT.
UGYANCSAK EZEN
A HELYEN, 1999.
OKTÓBER 31-ÉN
A LUTHERÁNUS
EGYHÁZ VEZETŐI
ÉS A KATOLIKUS
EGYHÁZ BÍBOR-
SOSAI ALÁÍRTÁK
A KÉT EGYHÁZ
EGYESÜLÉSÉT.**

alámerítéses kereszttség bibliai igazságát. A lutheránusok és a kálvinisták viszont megmaradtak a meghintéses kereszttség gyakorlata mellett. A baptisták közül kiválik egy csoport, amely felfedezi a Tízparancsolat megtartásának igazságát, beleértve a negyedik parancsolatot is. Ők a hetednapot ünneplő baptisták (napjainkban alig vannak 50.000-en az egész világon⁴).

1639-ben a baptista (eredetileg puritán) Roger Williams Angliából az Egyesült Államokba ment, és visszaállította a vallásszabadság bibliai igazságát, melynek értelmében az egyház és az állam különválása mellett foglalt állást. Megalapítja a kicsiny Rhode Island amerikai államot, az első államot a világon, mely alkalmazta a következő bibliai elvet: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és Istennek, ami az Istené!” Az Egyesült Államok Alkotmányának első kiegészítése javarészt ezen a Williams által helyreállított bibliai igazságon alapszik: vallásszabadság mindenkinek, továbbá az állam nem avatkozik egyházi ügyekbe, és az egyház sem szól bele a kormányzásba. A lutheránusok azonban ezt a princípiumot is elvetették, és továbbra is hisznek az állam és az egyház szoros együttműködésében. A kálvinisták a maguk során tisztelik a vallási tolerancia elvét, azzal viszont már nem értenek egyet, hogy mindenkinek egyelő jogai lennének.

A XVIII. században jelenik meg Angliában (majd Amerikában is) a Metodista Egyház, melynek vezéregyénisége John Wesley. Az Egyesült Államokban jeles prédikátoruk George Whitefield és Jonathan Edwards volt. Szolgálatukkal 1730 és 1740 között nagy lelki ébredést idéztek elő, melynek nyomán létrejött az Egyesült Államokbeli Metodista Egyház.

A metodisták a megszentelődés, a kegyelemben való növekedés és a kegyes élet bibliai igazságának helyreállítói.⁵ A kálvinisták azonban továbbra is azt hiszik, hogy csakis a kiválasztottak üdvözülnek, még akkor is, ha továbbra is bűnben élnek; a baptisták pedig azt vallják, hogy ha valaki egyszer megkeresztelkedett, az üdvözül, és ha egyszer üdvözült, mindörökké üdvözült marad, függetlenül attól, hogy mit tesz azután az életében.

A XIX. században (1834 körül) jött létre a millerita mozgalom Amerikában. Véget ért a sárdisi gyülekezet történelmi korszaka (1517–1833), és elkezdődött a filadelfiai gyülekezet periódusa (1834–1844).⁶

A millerita mozgalomban számos egyház tagjai vettek részt, akik mintegy tíz éven keresztül (1834 és 1844 között) mindenkinek hirdették: jön Krisztus, hogy ítélkezzen és megtisztítsa a földet

JOHN WYCLIFFE

HUSZ JÁNOS

LUTHER MÁRTON

PHILIPP MELANCHTHON

ULRICH ZWINGLI

KÁLVIN JÁNOS

a büntől. Ez volt az első angyal üzenete (Jelenések 14:6–7), mely megfelelt a kürt zengése napjának az Ótestamentumban (tíz nappal az ítélet napja előtt). Az 1844-es esztendő a proféciák tanulmányozása eredményeképpen jelölték meg, helyesen. Nem az évszám volt téves, hanem az esemény, amire utáltak. Az ítéletre a mennyben, a mennyi szentélyben kerül sor, de mivel a keresztények nem a mennyben keresték az üdvösséget, hanem a földön, ahol a kis szarv szolgál főpapként, közbenjáróként és bűnbocsátóként, az eseményt úgy hirdették, mint aminek a földön kell bekövetkeznie.

Jelenések 2:8 versében Jézus ezt mondja a filadelfiai korszakban élőknek: „Íme adtam elődbe egy nyitott ajtót, amelyet senki be nem zárhat.”

Való igaz: Filadelfia üzenetét akadálytalanul hirdethették az Egyesült Államokban, Európában, Észak-Afrikában, Kis-Ázsiában, egészen Indiáig. Mi több, az üzenetet 1844-ben Laodícea is átvette, a hetedik és egyben utolsó gyülekezet, az ítélet gyülekezete, mely hirdetni fogja ezt az üzenetet az egész világon, míg a kegyelem véget nem ér. 1844. október 22-e a Hetednap Adventista Egyház, Laodícea megjelenésének dátuma, mely egyház helyreállítja a teljes üdvözítő igazságot, úgy, ahogy azt Efézus és Smirna korában vallották Jézus, a tanítványok és követőik.

A hetednap adventisták hisznek a mennyei szentély létezésében, és hirdetik ezt az igazságot, akár az első keresztények⁷. Hirdetik továbbá,

A hetednap adventisták tekintete az ég felé irányul, a mennyei szentély – az ítélet helye – felé, és elfogadják az összes megreformált bibliai igazságot, melyet az Adventista Egyház megjelenése előtti protestáns egyházak vallottak. Elfogadják a megigazulás lutheránusok által megerősített igazságát, melynek értelmében egyedül a Jézus áldozatába vetett hit által igazulhat meg a bűnös, nem pedig szentek közbenjárása, vagy érdemszerző jó cselekedetek folytán. A baptistákhoz hasonlóan hisznek az alámerítéses keresztségben. Akárcsak a hetednap baptisták, az adventisták is vallják a Tízparancsolat érvényességét, beleértve a negyedik parancsolatot is, és abban a formában, ahogy azt Isten kinyilatkoztatta. Ember-módosította változatát elutasítják. A metodistákhoz hasonlóan hiszik, hogy „nem minden, aki ezt mondja nékem: Uram! Uram! megyen be a mennyek országába; hanem aki cselekszi az én mennyei Atyám akarátát”, akik a Szentlélek ereje által szent életet élnek. Kálvinhoz és Zwinglihez hasonlóan vallják, hogy nem a hagyományok, hanem a Biblia a hit egyedüli mércéje: Sola Scriptura! Ellen White szerint, ha az adventisták lelkiismeretesen tanulmányoznák a Bibliát, rájönnének, hogy írásai voltaképpen nem tesznek mást, mint magyarázzák a Szentírást. Akár a filadelfiai korszak keresztényei, ők is Isten ítélete elkezdődését hirdetik, amire azonban nem a földön kerül sor, ahogy azt sokan hiszik, hanem a mennyei templomban.

Úgy tartjuk, hogy Sárdis a reformáció történelmi korszaka. Tulajdonképpen Sárdissal csupán elkezdődött a reformáció, ez volt periódusának legrámaibb korszaka. A valóság az, hogy a reformáció mind az utolsó három gyülekezet korszakára kiterjed: Sárdisra, Filadelfiára és Laodíceára, mivel mindhárom helyreállított egy-egy részt a bibliai igazságból, és így juthattunk el a teljes, üdvözítő igazságig, melyet az apostoli időkben is hirdettek. Sajnos, az (újra)felfedezett igazságokat ezúttal is elutasították. A lutheránusok, kálvinisták, baptisták, metodisták és még sokan mások nem vettek tudomást a hetednap adventisták által felfedezett bibliai igazságokról.

Ellen White, az Adventista Egyház egyik alapítója és úttörője kijelentette: „Sokan próbálták nagy erőfeszítéssel ezeknek az embereknek a hitét megdönteni. Amennyiben a földi templom a mennyei templom formájára és mintájára épült, lehetetlen volt nem látni, hogy a földi frigyládjában elhelyezett törvény a mennyei frigyládjában foglalt törvény pontos másolata. A mennyei szentélyről szóló igazság elfogadásával együtt el kellett volna ismerni Isten törvényének és a negyedik parancso-

SOLA

GRATIA

A kegyelem, egyedüli reménységünk az üdvösség megszerzésében

SOLA

FIDE

Megigazulás egyedül hit által

SOLUS

CHRISTUS

Jézus, egyedüli közbenjárónk Isten és ember között

SOLA

SCRIPTURA

A Biblia, hitünk egyedüli mércéje

SOLI

DEO GLORIA

Minden dicsőség mennyen és földön egyedül Istent illeti meg

hogy a mennyei templomban már 1844-ben elkezdődött az ítélet, előbb Isten népének házán, ahogy azt Péter apostol a levelében, Pál apostol a Zsidókhöz írt levélben, Dániel 7. és 8. fejezete, valamint a Jelenések könyve megjövendölte. Akárcsak az első keresztények, hisznek abban, hogy a mennyei szentélyben Krisztus a Főpapunk, Védőüggyvédünk és Közbenjárónk. Várják a Megváltó közeli eljövetelét, és a hét hetedik napját, a szombatot ünneplik, akár az első keresztények.

latnak, illetve a szombat megtartásának kötelező voltát. Ezért volt a Szentírás harmonikus magyarázata – mely rávilágított Krisztus mennyei szentélyszolgálatára – olyan elkeseredett és ádáz támadások céltáblája” (*A nagy küzdelem*, 392–393).

Általános következtetésként elmondhatjuk, hogy a reformáció által újra felfedezett összes bibliai igazság közül csak kettőt fogadtak el egyöntetűen a protestáns egyházak, a lutheránusoktól kezdve egészen az adventistákig. E két igazság (1) a Sola Scriptura, és (2) az antikrisztusnak a pápai rendszerrel való azonosítása.

Luther a Bibliával összeegyeztethetetlen tanításokkal szembeni ellenvetéseit először egy levélben fogalmazta meg, amelyet elküldött felettesének, majd a teljes nyilvánosság előtt is vállalta nézeteit azáltal, hogy az általa pásztorolt wittenbergi gyülekezet templomának ajtajára kitzte 95 tételét. Ez a tiltakozás adta a nevét annak a világméretű vallási mozgalomnak, melynek során több közösség is kivált a katolikus és ortodox egyház sorából. A protestáns szónak van tehát pozitív töltete is. A „protestari” latin szó két elemének jelentése: *pro* = „valamiért”, „valami végett”; és *tes-tari* = „bizonyosságot tenni”. Protestáns tehát az a reformátor, aki előbb megvallja az újra felfedezett (reformált) bibliai igazságot, és ezzel tiltakozik az addigi téves tanítások ellen.

Napjainkban a következő kérdést kell feltennünk: vannak-e még a teológiai tévedések ellen protestáló protestánsok? Vannak-e, akik Isten teljes igazságát hirdetik?

Utóirat

Mielőtt befejeznénk elmélkedésünket, meg kell említenünk, hogy létezett előreformáció is. A valdenses közt élt Peter Valdo volt az első, aki 1175 és 1185 között a francia nyelv provanszál dialektusára lefordította az Újszövetséget. Úgy tartják azonban, hogy a valdenses – akiknek az eredete egészen a III. századig vezethető vissza – már rendelkeztek a Biblia részleteit tartalmazó kéziratokkal, a saját nyelvükön. Edwin de Kock *The Truth about 666* (Az igazság a 666-ról, 2011, 787. o.) c. könyvében, Benjamin George Wilkinson adventista teológust idézve kijelenti, hogy a valdensesknek már a kezdetekben volt saját – romaunt – nyelvű, kézzel írt Bibliájuk. A valdensesk tiltakoztak a hivatalos egyház tévedései ellen, és minden lehetséges módon és eszközzel a bibliai igazságot terjesztették. 1184-ben III. Luciusz pápa kiközösítette a valdensesket, majd 1211-ben, Strasbourghban nyolcvan közlük „eretnekként” máglyán elégett.

1384-ben, Angliában Wycliffe – a reformáció „Hajnalcsillaga” – az úgynevezett szent, de a valóságban holt nyelvekről angolra fordította a Szentírást, azzal a szándékkal, hogy az minden hívő kezébe eljuthasson. A fordítás a Jeromos Vulgátája nyomán készült, ezért nem volt a legpontosabb. Később, 1526-ban, Tyndale is lefordította az Újszövetséget, ez utóbbi változat pontosabb volt a Wycliffe változatánál.

A Wycliffe által keltett vallási hullámok egészen Európa középső régióiig eljutottak, ahol 1415. július hatodikán a csehországi Husz Jánost a Konstanzi Zsinat elítélte és máglyán elégettette, mivel a Bibliát fontosabbnak tartotta a hivatalos egyház dogmáinál és hagyományainál. ■

Dr. Teodor Rădulescu, nyugalmazott orvos, Egyesült Államok

1. Úgy tűnik, hogy itt az „áldozat” szót hozzáadták néhány fordításban a héber *tamid* szóhoz, melynek jelentése: „mindennapi”. A szentélyben a mindennapi áldozat alatt az udvaron található oltáron történő égőáldozatokat értették, valamint a szentélyben történő három étezt: a hét gyertyatartóban lévő gyertya égése, a tabernákulum északi részén található asztalon lévő két halmaz kenyér, és természetesen az aranyoltáron égő tömjén. A mennyei templomban Krisztus az Atya mellett ül a trónon, és szüntelenül közbenjár bűneink megbocsátásáért. A mennyi tömjénező oltárról a füst szüntelenül felszáll Isten trónusához, Krisztus megbocsátásáért mondott imáit – főpapi-közbenjárói szolgálatát – szimbolizálja.
2. William H. Shea, in *Daniel, a Readers Guide*, 182. o., Pacific Press Pub. Assoc., 2005.
3. Stephen N. Haskell, in *The Cross and Its Shadow*, 40. old.
4. Mark Finley in *Studying Together, A Ready-reference Bible Handbook*, Publication of Hart Research Center, 1995, 204. old.
5. Thomas Jackson, 1872, in *The works of John Wesley, (A Plain Account of Christian Perfection)*, 11., 29 köt., 366–466. old.
6. Lásd Mt 24:29 és 24:22 verseit. Az Úr ezt mondta Mt 24:29 versében: „Mindjárt pedig ama napok nyomorúságai után a nap elsötétedik, és a hold nem fénylik, és a csillagok az égről lehullanak, és az egeknek erősségei megrendülnek.” Jelek ezek, amelyek a preadvent ítéletet jelentik be. A 22. versben azonban ezt olvassuk: „Ha azok a napok meg nem rövidítenének, egyetlen ember sem menekülhetne meg; de a választottakért megrövidítenek majd azok a napok.” A pápa 1798-ban valóban fogságba esett, és ezzel véget ért a thiatirai gyülekezet korszaka. Az üldözések azonban már rég véget értek, ezért az égi jelek is hamarabb jelentkeztek: 1755. november elsején megrendült a föld Lisszabon alatt, 1780. május elsején elsötétedett a nap, és az utolsó jelt: az 1833. november 13-i csillaghullás. Íme, miért kezdődött el Filadelfia korszaka hamarabb – 1834 helyett 1755-ben. Miller már 1831. augusztus 13-án elkezde prédikálni, 1834 helyett, Joseph Wolf pedig már 1821-ben. Ugyanígy a Sárdis korszaka is hamarabb elkezdődik: 1798 helyett 1517-ben, és 1833-ban ér véget.
7. Lásd Zsid 8. és 9. fejezeteit, Mikeás 1:2–3 és Zsolt 11:4 verseit, valamint a Jelenések könyvét.

**NAPJAINKBAN
A KÖVETKEZŐ
KÉRDÉST KELL
FELTENNÜNK:
VANNAK-E MÉG
A TEOLÓGIAI
TÉVEDÉSEK
ELLEN PRO-
TESTÁLÓ PRO-
TESTÁNSOK?
VANNAK-E, AKIK
ISTEN TELJES
IGAZSÁGÁT
HIRDETIK?**

LUTHER TÉTELEI

Bevezető

A 95 tétel – avagy a „Vita a bűnbocsátó cédulák erejéről” – dr. Luther Mártonnak, a Wittembergi Egyetem teológia és erkölcsstan professzorának vitaindító dolgozata. Miután konzultált néhány egyházi vezetővel – többek közt közvetlen felettesével, Hyeronymus Schulz brandenburgi püspökkel –, Luther 1517. október 31-én elküldte tételeit Mainz érsekének, Albert von Brandenburgnak. Mivel nem kapott választ, Luther továbblépett kezdeményezésében.

A Wittembergi Egyetemen bevett gyakorlathoz híven a tételeket nagy valószínűséggel a város templomainak ajtajára is kifüggesztették, elsősorban a Mindenszentek templomának ajtajára. Másnap, november elsején volt a Mindenszentek ünnepe, ahogy az ma is a katolikus, lutheránus, anglikán, methodista és egyéb nyugati egyház naptárában szerepel; kiváló alkalom tehát a megtérés és megbocsátás témájának felvetésére. A legvalószínűbb azonban az, hogy Luther a tételeket később, november közepétáján függesztette ki a templomajtóra.

Luther tanai nagy gyorsasággal terjedtek a birodalomban: másolták, fordították, terjesztették. Luther már azelőtt is többször prédikált arról, hogy a megbocsátás csakis igazi bűnbánat eredményeképpen következhet be, nem pedig indulgenciák által. Hangsúlyozta: ha valaki indulgenciát kért és kapott, azt jelenti, hogy előtte meg kellett gyónnia bűneit, és meg kellett térnie – az indulgenciának másképp semmilyen jelentősége nem lett volna.

A bűnbocsátás téves teológiája és gyakorlata ma is érvényben van a Katolikus Egyházban.¹ 1517-ben azonban az egyház szégyentelen kereskedést folytatott a megbocsátó cédulákkal, X. Leó pápa támogatását élvezve. Luther előtt is voltak, akik bírálták a bűnbocsátó cédulák gyakorlatát, például a Párizsi Egyetem katolikus teológushallgatói. Ugyanezt tette John Wycliffe, Husz János és Johannes von Wesel is. Luther maga is prédikált 1514-ben a bűnbocsátó cédulákkal való visszaélések ellen, figyelmeztetvén: ezek a gyakorlatok nem hígíthatják fel Isten kegyelmét, és nincs bűnbocsánat igazi bűnbánat nélkül.

Luther azonban nem a bűnbocsátó cédulák kérdését tartotta a Rómával való nézeteltérés legfontosabb okának. Luther reformelvei elsősorban a hit általi megigazulással és a predestinációval foglalkoztak, azaz pontosan Szent Ágoston doktrínájával, amin nem kell csodálkoznunk, hiszen Luther Ágoston-rendi szerzetes volt. Szerinte a bűnbocsátó cédulák elleni állásfoglalása nem több egy a katolicizmuson belüli vitánál, melyben a pápa védelmébe fogja őt venni.

A tételek²

1. Amikor Urunk Jézus Krisztus azt mondta, hogy „Poenitentiam agite”, azt akarta, hogy a hívők teljes életét a megtérés jellemezze.
2. Ez a szó nem szakramentális penitenciaként – nem papok által vezetett bűnvallásként és megváltásként – értelmezendő.
3. Nem csupán benső megtérésről van szó; nincs olyan benső megtérés, amelynek ne lennének külső – a test különböző megalázásának formáiban jelentkező – megnyilatkozásai.
4. Következésképpen ez a gyötrődő küzdelem mindaddig tart, míg az ember gyűlöli vétkes önmagát (ez az igazi belső bűnbánat), vagyis a mennyek országába való bemenetelig.
5. A pápa nem szándékszik és nem is képes visszavonni semmilyen más büntetést azokon kívül, amelyeket ő maga rótt ki akár saját tekintélye, akár a kánonok tekintélye folytán.
6. A pápa nem bocsáthat meg egy vétket sem, legfeljebb kihirdeti és megerősíti az Isten bocsánatát; vagy pedig bocsánatot oszt bizonyos, az ő hatáskörébe tartozó esetekben, s aki ezt nem ismeri el, annak vétkes tartozása éppenséggel megmarad.
7. Isten is csak úgy bocsátja meg az embernek az ő vétkét, ha őt [magát] megalázza mindenben alárendeli a papnak, az Ő helytartójának.
8. A bűnbánati törvények csakis az élőkre vonatkoznak, és ezek alapján nem szabad a holtakat semmiféle büntetéssel sújtani.
9. Ennélfogva a Szentlélek igen jót tesz velünk a pápa révén, aki az ő rendelkezéseiből kihagyta a halál és az utolsó gyötrődés hitcikkelyét.
10. Gonosz esztelenséggel járnak el azok a papok, akik a haldoklóktól még a tisztító tűzben is megkövetelik az egyház által kirótt vezeclést.
11. Azt a konkolyt, miszerint az egyház által kirótt büntetés átváltoztatható tisztító tűzbeli büntetéssé – úgy látszik – akkor vetették el, amikor a püspökök aludtak.
12. Régente az egyház által kirótt büntetéseket nem is a feloldozás után, hanem azelőtt szabták ki, hogy ezzel a töredelem őszinte voltát próbára tegyék.
13. A haldoklókat a halál mindentől feloldja; ők az egyházi rendelkezések számára már meghaltak, és ezzel, igazság szerint, már el is nyerték a feloldozást.
14. Ha a haldokló szeretete és büntől való megtisztulása csak részleges, akkor ez szükségszerűen nagy félelmet

- von maga után, és pedig annál nagyobb, minél fogyatékosabb az előbbi.
15. Ez a félelem és rettegés már magában véve is (hogy mást ne is említsek) elég arra, hogy a tisztító tűz kínját előidézze, mert ez a kétségbeesés borzalmaival határos.
  16. Úgy látom, hogy a pokol, a tisztító tűz és az ég úgy különböznek egymástól, mint a kétségbeesés, a kétségkedés és az üdvbizonyosság.
  17. Úgy látszik, a lelkeknek a tisztító tűzben éppen úgy szükségük van a szeretet növekedésére, mint a félelem csökkenésére.
  18. Úgy látszik, hogy sem érveléssel, sem pedig írásbeli adatokkal – a Szentírással – nem bizonyították be azt, hogy ezek (tudniillik a lelkek) az érdem és a szeretetben való növekedés állapotán kívül volnának.
  19. Úgy látszik, azt sem igazolták még, hogy ők mindnyájan bizonyosak lennének üdvösségük felől (és arra nézve biztosítékuk is volna) – habár mi erről teljesen meg vagyunk győződve.
  20. A pápa tehát az „összes büntetések elengedése” alatt csak az általa kiszabott összes büntetést érti, nem pedig általában mindet.
  21. Következésképpen tévednek azok a búcsúhirdetők, akik azt tanítják, hogy a pápa búcsúja az embert általában minden büntetés alól feloldja és üdvözíti.
  22. Éppen ellenkezőleg: a pápa a tisztító tűzben egy olyan büntetést sem enged el a lelkeknek, amelyet nekik az egyházi törvények értelmében ebben az életben kellett volna levezekelniük.
  23. De ha már valakinek általában minden büntetés elengedhető volna, akkor is bizonyos, hogy csak a legtökéletesebbek, vagyis igen kevesen részesíthetők ebben.
  24. Természetesen az emberek nagy részét rászedik, amikor nekik minden megkülönböztetés nélkül, nagyhangúan ígérnek a büntetések alól való felmentést.
  25. Amilyen hatalmas van a pápának a tisztító tűz felett általában, éppen olyan van bármely püspöknek vagy lelkipásztornak is a maga püspökségében, illetőleg gyülekezetében.
  26. Nagyon jól teszi a pápa, hogy a lelkeknek nem a kulcsok hatalmánál fogva – amivel nem is rendelkezik –, hanem a közbenjáró segedelem útján oszt bocsánatot.
  27. Emberi balgaságot hirdetnek, amikor azt mondják, hogy mihelyt a ládába dobott garas megcsörren, a lélek a purgatóriumból azonnal a mennybe száll.
  28. Annyi bizonyos, hogy a garasnak a ládában való megcsörrenésével nagyra nőhet a haszonlesés és kapzsiság; az egyházi közbenjáró segedelem eredménye azonban egyedül Isten jótetszésétől függ.
  29. Ki tudja, hogy vajon minden lélek vágyódik-e a tisztító tűzben a megváltás után, amint az – a legenda szerint – Szent Severinus-szal és Paschalis-szal történt?
  30. Senki sem bizonyos a maga bűnbánata őszinte volta felől, még kevésbé lehet bizonyos a bocsánat teljes elnyerése felől.
  31. Amilyen ritka az igaz bűnbánó, éppen olyan ritka az, aki bűnbocsátó cédulát vásárolván, igazi búcsút nyer. Ez tehát a legritkább!
  32. Aki bűnbocsátó cédulákkal akarja elnyerni az üdvbizonyosságot, az tanítómestereivel együtt örökre elkárhozik.
  33. Óva őrizkedjünk azoktól, akik azt tanítják, hogy a pápa búcsúja Istennek ama legdrágább ajándéka, mely helyreállítja a jó viszonyt Isten és ember között.
  34. Mert ez a bűnbocsátó kegyelem (tudniillik a pápáé) csak az embertől elrendelt, szertartásos elégtétellel kapcsolatos büntetésekre vonatkozik.
  35. Kereszténytelen tant hirdetnek azok, akik azt tanítják, hogy azoknak, akik a lelkeket ki akarják váltani a tisztító tűzből, vagy akik confessionalékat vásárolnak, azoknak nincsen szükségük töredelemre.
  36. Minden igaz bűnbánó keresztény elnyeri a büntetéstől és a büntől való teljes feloldozást, és ez őt a bűnbocsátó cédulák nélkül is megilleti.
  37. Minden igaz keresztény – akár él, akár már halott – részese a Krisztus és az egyház minden lelki javainak, amelyeket Isten ugyancsak bűnbocsátó cédulák nélkül adott.
  38. Mégis a pápa bűnbocsánatát és ajándékát semmiképpen sem szabad megvetnünk, mert – amint mondtam – az az isteni bűnbocsánat kihirdetése.
  39. Még a legképzettebb teológusnak is igen nehéz feladatot ad, hogy a búcsú bőséges áldásaival egyidejűleg magasztalja az igaz töredelem szükséges voltát a nép előtt.
  40. Az igaz töredelem keresi és szereti a büntetést, a búcsú kegye azonban felment és meggyűlölteti a büntetést, vagy legalábbis alkalmat szolgáltat erre.
  41. Óvatosan kell hirdetnünk a pápa búcsúját, hogy a nép félre ne értse, és a keresztényen szeretet más egyéb jó cselekedeteinél többre ne becsülje.
  42. Fel kell világosítani a keresztényeket, hogy a pápa véleménye szerint a búcsúvásárlás semmilyen tekintetben nem állítható egy sorba az irgalmasság cselekedeteivel.
  43. Fel kell világosítani a keresztényeket, hogy jobb dolgot művel az, aki a szegénynek alamizsnát ad, vagy a nyomorgót segíti, mint az, aki búcsút vásárol.
  44. Ugyanis a szeretet gyakorlása által növekszik a szeretet, és az ember jobbá lesz; míg a búcsú csak a büntetés alól menti fel, és nem teszi jobbá az embert.

A BŰNBÓCSÁTÓ CÉDULÁK KÖRÜLI VITA FLORIN LAIU

45. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy aki a szeme előtt levő nyomorgót elkerüli, és búcsút vásárol, az nem a pápa búcsúját, hanem Isten haragját vonja magára.
46. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy – hacsak nem dúlakodnak a feleslegben – mindazt, ami az életfenntartáshoz szükséges, kötelesek háznépük javára fordítani, és semmi esetre sem búcsúra tékoználni.
47. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy a búcsúvásárlás nem kötelező, hanem önkéntesen vállalt dolog.
48. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy a pápa a búcsú osztogatásánál inkább kívánja az áhítatos imádságot – mivel neki is szüksége van reá –, mint a pénzt.
49. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy a pápa búcsúja akkor hasznos, ha nem abba vetjük bizodalunkat; de semmi sem ártalmasabb, mint ha miatta melózzuk az Isten félelmét.
50. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy ha a pápának tudomása volna a búcsúhirdetők zsarolásairól, akkor inkább porig égetné a Szent Péter székesegyházat, mintsem hogy az ő juhainak bőréből, húsából és csontjából építtesse fel azt.
51. Fel kell világosítani a keresztyéneket, hogy a pápa – ami hozzá méltó is – szívesen segítene a saját pénzével, és ha kell, még a Szent Péter székesegyház eladásával is azokat, akiknek legtöbbször egyes búcsúhirdetők kicsikarták a pénzt.
52. Hiú önámítás a bűnbocsátó levelek által való üdvösségben bizakodni, még akkor is, ha a búcsúbiztos, sőt ha maga a pápa a lelkével kezeskednék is érte.
53. Krisztus és a pápa ellenségei azok, akik a búcsú hirdetése miatt Isten Igéjét más templomokban teljesen elnémítják.
54. Isten Igéjének joga szenved csorbát, ha a prédikációban ugyanannyi, vagy több időt szentelünk a búcsúnak, mint Isten Igéjének.
55. A pápa véleménye magától értetődő, miszerint: ha a csekély értékű búcsút egy haranggal, egy pompával, egy szertartással ünneplik, akkor a legfőbb dolgot, az evangéliumot száz haranggal, száz pompával, száz szertartással kell hirdetni.
56. Az „egyház kincsét” – amelyből a pápa a búcsút osztogatja –, nem jelölték meg kellő pontossággal, és nem ismertették elég világosan Krisztus népe előtt.
57. Hogy itt nem mulandó javakról van szó, az világos, mert – tudjuk – a legtöbb igehirdető nem egykönnyen osztogatja az ilyeneket, hanem inkább halomra gyűjti.
58. Nem is a Krisztus és a szentek érdemei, (7) mert azok mindenkor, a pápa hozzájárulása nélkül is munkálják a belső ember számára a kegyelmet, a testi ember számára pedig a keresztet, a halált és a poklot.
59. Szent Lőrinc mondta: az egyház kincse a szegények; de ő a maga korában szokásos kifejezéssel élt.
60. Megfontolás alapján állítjuk, hogy az a kincs az egyháznak (Krisztus érdeme alapján ajándékozott) kulcsai.
61. Világos, hogy a kanonikus esetekben való bűnbocsánatra elég a pápa hatalma magában véve is.
62. Az egyház igazi kincse az Isten kegyelmének és dicsőségének legszentebb evangéliuma.
63. Természetesen ez a leggyűlöltebb, mert ez teszi az elsőket utolsókká.
64. A búcsú kincse ellenben méltán a legkedveltebb, mert ez teszi az utolsókat elsőkké.
65. Az evangélium kincsei tehát olyan hálók, amelyekkel egykor a *gazdag* embereket halászták.
66. A búcsú kincsei pedig olyan hálók, amellyel ma az emberek gazdagságát halásszák.
67. Az a búcsú, amelyről a búcsúhirdetők azt hirdetik, hogy az a legnagyobb áldás – valóban az, de csak a kereszt szempontjából.
68. A valóságban azonban Isten kegyelméhez és a kereszt üdvéhez mérten a legeslegkisebb.
69. A püspökök és a lelkipásztorok mégis kötelesek az apostoli búcsú biztosainak teljes tisztelettel szabad teret engedni.
70. De sokkal inkább kötelesek nyitott szemmel és nyitott füllel ügyelni arra, hogy ezek ne a maguk álmait hirdessék a pápa megbízása helyett.
71. Aki az apostoli bűnbocsánat ellen beszél, legyenátkozott és kárhozott.
72. Ellenben áldott legyen, aki a búcsúhirdető merész és önkényes beszédét gondosan ellenőrzi.
73. A pápa is jogosan sújtja átkával azokat, akik a bűnbocsánattal kapcsolatban bárminemű csalást követnek el.
74. Még inkább sújtja átkával azokat, akik a bűnbocsánat leple alatt a szent szeretet és igazság rovására követnek el csalást.
75. Bolondság azt hinni, hogy a pápai bűnbocsánat feloldozhatja az embert még akkor is – hogy képtelenséget mondjunk –, ha az Isten anyját szeplősítette is meg.
76. Ellenkezőleg, azt állítjuk, hogy a pápa bűnbocsánata még a legcsekélyebb bünt sem törölheti el.
77. Az a szóbeszéd, hogy maga szent Péter sem oszthatna nagyobb kegyelmet – ha ő most pápa volna –, káromlás szent Péter és a pápa ellen.
78. Ellenkezőleg, állítjuk, hogy ő is, meg bármely pápa is külön kegyelemmel rendelkezik, tudniillik az evangéliummal, a kegyelmi erővel, a gyógyítás adományával, stb., ahogy az 1Kor. 12. fejezetében meg van írva.
79. Aki azt állítja, hogy a pápai címmel ellátott magasztos kereszt felér Krisztus keresztjével – káromlást szól.
80. Ezért felelősséggel tartoznak azok a püspökök, lelkipásztorok és teológusok, akik eltűrik, hogy a nép előtt ilyeneket beszéljenek.
81. A bűnbocsánatról való szemtelen beszéd okozza azt, hogy a pápa méltóságát még tudós férfiak is csak ne-

- hezen tudjak megvédelmezni a rágalomokkal és az egyszerű hívek bizonyos fogas kérdéseivel szemben.
82. Például: Ha a pápa a székesegyház felépítéséhez szükséges nyomorult pénzért – ami gyenge indoklás – számtalan lelket vált ki a tisztítótűzből, akkor miért nem üríti ki a tisztítótűzet a szentséges szeretetre és a lelkek iszonyú gyötrődésére való tekintettel – ami pedig mindennél igazságosabb indoklás lenne?!
83. Vagy pedig miért vannak meg még mindig a halotti misék és évforduló ünnepek, és miért nem adja vissza vagy miért nem engedi, hogy visszavegyék a halottakért tett adományokat, ha most a megváltottakért való imádkozás már úgymint feleslegessé vált?
84. Azután az Istennek és a pápának micsoda új kegyelme az, miszerint megengedi, hogy a hitetlen és istenkáromló pénzávaló kiválthatja a hívő és Isten előtt kedves lelket – és ugyanakkor az istenfélő, drága lelket az ő kínjaira való tekintettel, szeretetből, ingyen mégsem szabadítják ki?
85. Ha pedig a bűnbánati törvények – nem ugyan a gyakorlat, hanem a dolog természeténél fogva – valóban elavultak és megszűntek, akkor miért adnak pénzért ezek alól feloldozást, éppen úgy, mintha érvényben volnának?
86. Továbbá: Miért nem építi fel a pápa – akinek vagyona ma felülmúlja a dúsgazdag Krózusok kincsét is – Szent Péternek legalább azt az egy székesegyházát inkább a maga, mint a szegény hívek pénzéből?
87. Azután mit bocsát meg, és mit enged el a pápa azoknak, akiknek teljes bűnbánatuk alapján joguk van a teljes bűnbocsánathoz?!
88. Ugyancsak, miből lenne nagyobb haszna az egyháznak, mint hogyha a pápa naponként százszor osztana – amit most csak egyszer tesz meg – bármely hívőnek bocsánatot és büntetéselengedést?
89. Ha a pápa valóban inkább a bűnbocsánattal, mint pénzzel akarja munkálni a lelkek üdvösségét, akkor miért helyezi érvényen kívül a már régen helybenhagyott leveleit és bűnbocsánatát, ha azok éppen olyan fogatosak?
90. Ha az egyszerű hívek ezen megfontolásra méltó, fogas okoskodásait csupán hatalmi szóval hallgattatják el, és nem cáfolják meg alapos érveléssel, úgy ezáltal az egyházat és a pápát nevetségessé, a keresztyénséget pedig lehetetlenné teszik az ellenség előtt.
91. Ha tehát a bűnbocsánatot a pápa elgondolása és szándéka szerint hirdetnék, akkor ezen kérdésekre könnyen meg lehetne felelni; vagy talán fel sem merültek volna ezek.
92. Tűnjenek hát el azok a próféták, akik azt mondják Krisztus népének: béke, béke – és nincs béke.
93. De üdv azoknak a prófétáknak, akik azt mondják Krisztus népének: Kereszt, kereszt – és nincs kereszt.
94. Buzdítsuk azért a keresztyéneket, hogy Fejüket, Krisztust megpróbáltatásokon, halálon és poklon át is követni igyekezzenek.
95. És így inkább sok szenvedés árán jussanak a mennybe, minthogy magukat a békével áltatva elbizzák.

Befejezés

Luther a későbbiekben eljutott az evangélium alaposabb megértésére. Rájött, hogy a pápának tulajdonképpen más evangéliuma van, és nem nézi jó szemmel, ha a Biblia legmagasabb tekintélyét hirdeti. Majd csak amikor a pápa ultimátumot adott tanai feltétlen visszavonására, és megérkezett a pápai bulla, melyben a szent szék kiközösítette őt, ébredt rá Luther a valóságra: Róma nem akar változást, reformot, és Sátán földi helytartójának, az antikrisztusnak lett a rabja. X. Leó bullája tűzbe vettetett, Luther tételei pedig ki lettek függesztve Európa és az egész keresztyén világ lelkiismeretének falára.

A tradicionalista, szakramentariszták klérus, mely az evangélium agapéja védelmezőjének hitte magát, tehetetlenül szemlélte, amint a witterbergi lázadó és eretnek megtörte az egyház illuzórikus egységét. Az általa kitalált dogmák nevében ellentmondhatnak Luthernek, vagy egyszerűen semmibe vehetik őt. Az igazság azonban az, hogy sokan az írástudók közül ma is meg vannak arról győződve, hogy Isten kegyelme felette áll minden misztikus-materialista kereskedésnek, és hogy Jézus Krisztus, „nagy Istenünk és Üdvözítőnk” (Tit 2:13; 2Pt 1:1) képes közvetítők nélkül teljes megbocsátást nyújtani a bűnbánó embernek. A közvetítő egyetlen szerepe ebben az esetben az, hogy hirdesse Isten készségét kegyelmének kiárasztására, és buzdítsa az emberket az Isten által felajánlott megbékélés elfogadására.

1517. október 31-e úgy maradt fenn a történelem során a köztudatban, mint a 95 *tétel* kitűzésének napja, melyről azóta is évről évre megemlékeznek (a reformáció napja). Az idén 500. alkalommal emlékezünk meg a reformációról. Kiváló alkalom ez, hogy barátainkért, más felekezeti embertársainkért, és főként az egyházi vezetőkért imádkozunk, hogy lelkileg ébredjenek fel, és késedelem nélkül, határozottan foglaljanak állást az igazság oldalán. Az elveszett bűnösök vére mindazok ruháját szennyezi, akik figyelmen kívül hagyják Krisztus országának evangéliumát. ■

1. Lásd www.Ro.Wikipedia: „Indulgență (creștinism)”.

2. Luther tételei elolvashatók a fentebb említett weboldalon. Ugyanez a szöveg megtalálható a Lutheránus Egyház weboldalán is (www.bisericalutherana.ro), valamint a *Suceava Evangelică* blogon. Lásd továbbá www.youtube.com: „Cele 95 de teze ale lui Martin Luther, din 31 octombrie 1517”.

A REFORMÁTOROK EMLÉKMŰVE – AZ ÚJJÁÉBREDÉS EMLÉKMŰVE

Volt alkalmam ellátogatni Firenzébe, az olasz művészet és reneszánsz központjába. Oly sok mű viseli magán Michelangelo, Leonardo da Vinci vagy Raffaello kézjegyét, és mindez mély, ugyanakkor kellemes elmélkedésre serkent! Firenzének azonban volt még egy híres hőse: az előreformátor szerzetes, professzor és prédikátor Savonarola (1452–1498). Kora lelkiületének jegyében Savonarola prédikációkat tartott a városban, és ige hirdetéseivel alapjaiban rengette meg Firenzét. Beszédeinek eredményeként bekövetkezett Itáliában az addig tapasztalt legnagyobb lelki ébredés. Időben az előreformátor Wycliffe és Husz, valamint a reformáció nagy személyiségei – Luther, Kálvin és Zwingli – között élt. Ugyanazt akarta, mint a többi reformátor: változást előidézni az egyházban, visszatérni az apostolok alázatához és hitvallásához. Savonarola azonban a klasszikus katolikus módszert alkalmazta: a megfélemlítést. Isten ítéleteiről és büntetéseiről prédikált, amelyek a bűnösöket sújtják. Úgy használta a próféciaikat, mint valami ágyúgolyókat, melyekkel a társadalm elitjét és a pápát célozta meg.

Egyik leghíresebb mondása ekképpen hangzik: „Nem szenvedhetem az olaszok lelki vakságát és erkölcstelenségét.” Nem szenvedhette el a profán humanizmus jelenlétét a kor művészetében és az egyházban. A reneszánsz képzőművészek megtöltötték a templomokat és a nyilvános helyeket erkölcstelen jeleneteket ábrázoló művekkel (meztelen testek, sokszor még a templomok mennyezetén is!). Savonarola egyszerű, tiszta, erkölcsös életre akarta vezetni a népet, ehhez azonban a kor módszereit alkalmazta: a megfélemlítést, a fenyegetést és a vallásos diktatúrát.

Savonarola felsőfokú tanulmányait 1475-ben kezdte orvosnövendékként, de hamar rájött, hogy mást szeretne. Belépett a domonkos rendbe, és szomszamosan kutatni kezdte Isten Igéjét. A Szent Könyv iránti szeretetének, mérhetetlen tudásvágyának és kiemelkedő értelmi képességeinek köszönhetően 1482-ben a firenzei San Marco egyetem tanára lett. Ebben az intézményben kezdett próféciaokról prédikálni, és beszédei igencsak megbolygatták Firenze életét. Leváltják tisztségéből, és egy jelentéktelen itáliai városkába száműzik.

Lorenzo de Medici – Firenze ura – 1490-ben visszahozza Savonarolát a városba, aki nyomban folytatta híres, próféciaokról szóló prédikációit, mi több, magának Lorenzo de Medicinek, egykori pártfogójának az egyik legádázabb vádolójává válik.

Emiatt a Medici-család elveszíti Firenzében addigi kiváltságos helyzetét és vagyonát, és a város elhagyására kényszerül. A Firenzére zúduló nyomorúság – háborúk, romboló megmozdulások, hatalomváltás – közepette Savonarola gondviselés szerűen rövid ideig a város élére kerül, és teokratikus köztársaságot alapít. Továbbra is prédikál, és megtérésre kényszeríti az embereket. Gyermekek és szimpatizánsok csoportjai rótták a város utcáit, és magatartásra, öltözködésre, erkölcsösségre vonatkozó szabályokat erőltettek az emberekre. Valósággal terrorizálták Firenzét ezek a szélsőséges reformatori programok, de a város végül alávetette magát Savonarola elméleteinek.

Savonarola azonban nem elégedett meg ennyivel: a római elit és a pápa ellen is felemelte szavát. Ennek következtében 1495-ben Rómába idézték a pápa elé, hogy számot adjon tevékenységéről. Tudta, hogy ez egyet jelent a letartóztatásával, kiközösítésével és talán a halálával is, ezért nem engedelmeskedett az idézésnek. A szent szék végül 1498-ban kiközösítette, egy firenzei egyházi törvényszék pedig halálra ítélte: a város főterén – közel a székesegyházhoz – máglyán elégették.

Hevesen dobogott a szívem, amikor eljutottam Firenzébe. Vágytam látni műemlékeit, de főleg Savonarola életének és tevékenységének bizonyítékait. Így hát első utam a San Marco kolostorba vezetett, Savonarola munkásságának központjába. Itt dolgozott tanárként, itt prédikált, ez volt az otthona. A kolostor falain emléktáblát kerestem, mely valamilyen vonatkozásban Savonarolára – életére vagy szolgálatára – utalna. Reméltem, hogy találok egy szobrot vagy szoborcsoportot, mely személyének állít emléket. A főbejárat előtt volt is egy monumentális szobor, és gyors léptekkel odamentem. Egy XIX. századi tábornokot ábrázolt, aki Itália egyesítéséért harcolt. A kolostor falán találtam egy emlékplakettet, mely Garibaldit és csapatait magasztalta. Savonaroláról azonban semmi! Elindultam a város

A VILÁG NEM SZERETI A REFORMÁTOROKAT. NEM EMEL EMLÉKMŰVEKET A TISZTELTÜKRE, NEKIK CSAK MÁGLYÁBAN VAN RÉSZÜK! TEVÉKENYSÉGÜK RÖVID ÉLTŰ, MUNKÁSSÁGUK HATÁSA AZONBAN MAGASZTOS.

központja felé, és a főtér közepén, a kövezetbe ágyazva, egy emléktábla hívta fel magára a figyelmet, a következő szöveggel: „Itt égették el máglyán Savonarolát.”

Szomorú voltam, és egyben felháborodott: nem szeretik a reformátorokat. Nem emelnek emlékműveket a tiszteletükre, nekik csak máglyában van részük! Tevékenységük rövid éltű, utánuk az emberek visszatérnek kedvteléseikhez, szórakozásokkal teli életükhöz. Munkásságuk hatása azonban magasztos: Illés az éh- és a szomjhaláltól mentette meg az országot; Noé az emberiséget és az állatvilágot mentette meg az özönvíz pusztításától; Ábrahámnak köszönhetően menekültek meg Lót és leányai a Sodomára zúduló tűztől.

A reformátorok tündöklő fénypontok a sötétben, tűzhelyek a jéghideg világban, sziklaszirtek a habzó tengerben. Nem emelnek szobrokat a tiszteletükre, az emberek nem szívesen emlékeznek munkásságukra, a korra, melyben tevékenykedtek. Ők maguk emeltek ugyan „műemlékeket”: oltárokat Isten tiszteletére. Illés oltára a Kármelen, a hely, ahová leszállt a tűz, és megemésztette áldo-

zatát, ahol a nép újra odaszentelte szívét Istennek, miközben Baál és papjai megsemmisültek. Pál élete minden útja mentén oltárt emelt, ahol naponta feláldozta testét élő, szent és kellemes áldozatul. Nem katedrálisok, nem kolostorok és lenyűgöző előadások, hanem élő oltárok!

Szeretnél te is hozzátenni egy követ egy ilyen oltárhoz? Állj meg az utadon, szállj ki az autódból a parkolóban, menj át a baloldali első ajtóhoz, és mondd: „Uram, Jézus, meghívlak, gyere velem ezen az úton!” Majd folytasd az utad, és énekelj el a „Csak Jézussal akarok haladni!” című éneket! Meglátod, milyen áldott, boldog utazásban lesz részed!

Kedves barátom, meg kell változnunk! Hátat kell fordítanunk a világ menetének! Ismerjük meg az Urat, és hagyjunk magunk után oltárokat: az áldozat és az odaszentelés oltárait. Isten minket úgy segítsen! ■

Traian Aldea, egyetemi adjunktus, nyugalmazott lelkipásztor

AZ ODASZENTELŐDÉS OLTÁRAI TRAIAN ALDEA

**A REFORMÁTOROK
TÜNDÖKLŐ FÉNY-
PONTOK A SÖTÉT-
BEN, TŰZHELYEK
A JÉGHIDEG VILÁG-
BAN, SZIKLASZIRTEK
A HABZÓ TENGERBEN.**

ITT ÁLLOK... KRISZTUS SZERELME SZORONGAT

A Korinthusi második levélben a szolgálat gondolata bontakozik ki. A Krisztusért és felebarátért végzett szolgálat lemondással és szenvedéssel jár, és ezt csak az tudja betölteni, akit „Krisztus szerelme szorongat” (2Kor 5:14).

A „Reformátorok nyomdokain” nevet viselő tanulmányút alkalmával, egy esős délutánon a németországi Worms-ba látogattunk, ahol 1521. április 18-án Luther Márton megjelent a nemzetgyűlés előtt. Őt „Krisztus szerelme” készítette arra, hogy életét és szabadságát kockáztatva hű maradjon a Megváltóhoz és a Biblia tanításához, majd kijelentse: „Lelkiismeretem Isten Igéjének fogja... Itt állok, másképp nem tehetek! Isten engem így segítjen!”

John Bunyant a Biblia engedély nélküli prédikálásával vádolták. Krisztus szerelme arra készítette, hogy tovább hirdesse az üdvösség reményességét, ezért 1660 novemberében bebörtönözték. Három hónapra ítélték, de 12 év lett belőle. Nagyon vágyott haza, hogy gondját viselje feleségé-

nek és két kislányának. Időközönként a törvénybíró lélekbe hasító kérdéseire kellett válaszolnia:

- John Bunyan, szeretnél haza menni?
- Igen, uram.
- Szeretnéd látni a gyermekeidet?
- Igen, uram.
- Abbahagyod a prédikálást?
- Uram, ha ma szabadon bocsát, holnap ismét prédikálni fogok!

Miért vállalta a család helyett a börtönt, ha csak a Biblia prédikálásáról kellett lemondania? Bunyan meg volt győződve a Biblia igazságáról, és „Krisztus szerelme” készítette a lutheri magartásra: *Itt állok, másképp nem tehetek.*

Téged mire készítet Krisztus szerelme? Istennek odaszentelt életű biznyságtévőkre van szüksége, hogy Krisztus keresztyének örömezenetét továbbvigyék, és az Igazság mellett álljanak még akkor is, ha rájuk szakadna az ég. Légy egy ezek közül! ■

Szász Ernő, lelkipásztor

AZ APOKALIPTIKUS PRÓFÉCIÁK EREDETE (II): DÁNIEL APOKALIPSZISE (1)

KORTÁRSAI SZEMÉBEN DÁNIEL A SZENTLÉLEK JELENLÉTE RAB-SZOLGASÁGBAN VALÓ MEGTAPASZTALÁSÁNAK ÖSSZEGZÉSE; ÉLETE A NOÉ ÉS A JÓB ÉLETÉHEZ HASONLÍTHATÓ.

Etanulmány célja a Jóel és a Dániel könyvében található eszkatologikus gondolatok összehasonlítása. Ahogyan arról már egy előző számunkban szó volt,¹ ennek az összehasonlításnak a célja bebizonyítani az eszkatológiai folyamat jelenlétét Jóel, Dániel és Zakariás könyvében. Ha az előző tanulmányban érzékeltettük, hogy Jóel könyvének apokaliptikus világa „az Úr napja” fogalom körül kering, jelen vizsgálódásunk során azonosítani szeretnénk azt a módot, ahogyan ez a fogalom – kisebb változásokkal – a Dániel könyvében is megjelenik. Ahhoz, hogy igazoljuk a Jóel és a Dániel könyvét átszövő apokaliptikus elemek kontinuitását, előbb a Szentléleknek a végidőt megelőző korszakban való jelenlétét jövendölő prófécia részbeni teljesedéséről fogunk beszélni (Jóel 2:28–29). Miután elemeztük a két, jövendölés-beteljesedés-típusú könyv szövegszintű függőségét, a következő tanulmányban meg fogjuk vizsgálni „az Úr napja” fogalomnak és a Dániel által előrevetített apokalipszisnek a két könyvben megjelenő közös elemeit, ugyanakkor azonosítani fogjuk az apokaliptikus műfaj két jellegzetes vonását, mely további hasonló műfajú írásokat inspirált.

Dániel és a Szentlélek kiadásának ígérete

Egyedi apokaliptikus jellege miatt Dániel könyvét gyakran a többi ótestamentumi könyvtől elkülönítetten kezelték. E nem éppen szerencsés megközelítést korrigálta az utóbbi évtizedekben az a szövegértelmezési módszer, amely egyre inkább a könyv intertextualitására összpontosít. Ezen új megközelítésnek köszönhetően a kutatók szövegközi megfeleléseket azonosítottak Dániel könyve számos perikópái és más könyvek leírásai között, elősegítvén ezáltal e narratív szakaszok megértését. Az egyik legmeggyőzőbb megfelelés a Dániel és a József közötti hasonlóság: mindkét szereplő kiváló álomfejtő volt. A sokatmondó részletek fényében, amelyeket mind a Teremtés könyve, mind pedig Dániel elénk tár, Dániel úgy

jelenik meg, mint „egy második József”, mi több, bizonyos szempontokat tekintve még „prototípusánál”² is túlteljesít.

Létezik egy intertextuális kapcsolat, amely mindez idáig nem részesült kellő figyelemben: a Szentlélek jelenlétének anticipálása a Jóel által hirdetett utolsó időben. A Jóel könyve 2:28–29 versében található kijelentés megemlíti a Szentlélek jelenlétének kedvezményezettjeit („fiak és leányok”, „vének”, „ifjak”, „szolgák és szolgálóleányok”), valamint az e tapasztalatot kísérő jeleket („prófétálnak”, „álmokat látnak”). A Dániel próféta személyét és tevékenységét körvonalázó bibliai információk egy rendkívüli szempontot emelnek ki: ő az egyedüli bibliai szereplő, aki szó szerint magába foglalja e jövendölés minden egyes elemét.

Az olvasó már a könyv első fejezetében felfigyel arra, milyen hosszú időszakot ölel fel a próféta munkássága. A kronológia határai Nabukodonozor uralkodásának első éve (i. e. 605)³, valamint Círus király uralkodásának első éve (i. e. 539; 21. vers). Mivel mindkét időhatár pontos, bizonyossággal kijelenthetjük, hogy Dániel babiloni nyilvános tevékenysége több mint hatvanöt esztendő fed le. Jóel próféta jövendölésével egybehangzóan, az említett kronológiai támpontok úgy mutatják be Dánielt, mint akiben ifjú korától egészen öregségéig teljesedik a Szentlélek jelenlétére vonatkozó ígéret. A próféta élete magába foglalja az ígéretben benne foglaltatott kor szakaszait. Ahelyett, hogy az „ifjak” és „vének” szavak révén jól elkülönült korcsoportokat határozná meg, inkább egy beteljesült élet prologusát és epilógusát jelöli: az ifjúság a Szentlélek kiadásának lehetőségét jelképezi, az időskor pedig azt az alkalmat, mely során kifejezésre jut az élet domináns jegye: a Szentlélek jelenléte.

Ha Dániel ifjúságában a Szentlélek jelenléte az isteni „tudományba, értelemben és bölcsességbe” való beavatással veszi kezdetét (Dán 1:17), a próféta életének domináns jegyére ellenfelei figyel-

nek fel, akik elismerik, hogy „szent isteneknek lelke van” benne (Dán 4:8–9, 18; 5:11, 14); „rendkívüli lélek volt benne” (Dán 6:3, 4–5).

A Szentlélek Jóel által megjövendölt jelenlétének ígérete a „fiak” és a „szolgák” közötti különbséget is megvilágítja. A mennyei terv értelmében, a Szentlélek mindkét csoportra kiáradt áldásai társadalmi vonatkozású előítéletek felszámolását jelzi. Mind a szabad emberek (a fiak), mind a szabadságukat elvesztettek (a szolgák) egyenlő eséllyel állhatnak meg Isten előtt. Dániel élete ezt az elvet szemlélteti, élete során ugyanis egyszerre volt „fiú” és „szolga” is. Habár az előzetes információk úgy mutatják be őt, mint „Izrael fiának” egyikét (Dán 1:3), Dániel élete legnagyobb részét rabszolgaként éli le.⁴ E tény dacára, a babiloni és médo-perzsa uralkodók udvarában megélt tapasztalatok bizonyítják, hogy a „rabszolga” státusz nem képez akadályt a Szentlélek jelenlétének megtapasztalásában. Ellentmondásos módon ez az új helyzet hozzájárult „az élő Istennek szolgálója” státusz jobb megértéséhez és vállalásához (Dán 6:20). Nem kell csodálkoznunk azon, hogy kortársai szemében Dániel a Szentlélek jelenléte rabszolgaságban való megtapasztalásának összegzése; élete a Noé és a Jób életéhez hasonlítható (Ez 14:14, 20; lásd továbbá Ez 28:3 versét).⁵

Nem utolsó sorban: Dániel próféta tevékenysége szó szerint teljesíti a Szentlélek kiáradását kísérő jeleket. Jóel próféta szerint a Szentlélek jelenlétét az Úr napja előtti időben az is bizonyítja, hogy az emberek különleges képességekkel rendelkeznek: jövendőlnék, álmokat látnak, látomásai vannak. Dániel könyve részletesen dokumentálja a próféta tevékenységét, amelyre mind ráillenek ezek a megnyilatkozások. Már az első fejezetből kiderül, hogy Dániel rendelkezik ezekkel a képességekkel, melyekkel kitűnik a társai közül: „Dániel pedig értett mindenféle látomáshoz és álmokhoz is” (Dán 1:17). A következő fejezetek igazolják e jellemzés igaz voltát: a próféta képes álmok és látomások által megfejteni a jövő titkait.⁶

Következtetés

A Szentlélek jelenléte jeleinek teljesebbé válása Dániel próféta életében hozzájárul Jóel könyve apokaliptikus prófécijának megértéséhez. Habár a jövendölés a próféta megnyilatkozását a „fiakkal és leányokkal”, az „álmokat” a „vénekekkel”, a „látomásokat” az „ifjakkal” asszociálja, ezek a kapcsolatok inkább egy kiegészítő összefüggésben teljesebbé válnak. Más szavakkal: a „látomásokat” és „álmokat” nem kellene azokra a csoportokra korlátoznunk, amelyekhez értelemszerűen társulnak,

hiszen a jövendölés ajándékában kortól és társadalmi státusztól függetlenül mindenki részesülhet. Ebben az értelemben Dániel az eszkatologikus jövendölés eszményi teljesebbé válását példázza, életében és tevékenységében megmutatkozik a Szentlélek jelenlétének jelei, ugyanakkor a különböző társadalmi státuszok is. ■

1. „Az apokaliptikus próféciaik eredete (I): Jóel apokaliptikus”, *Adventszemle*, 2017, április, 19–22. o.

2. A József és Dániel személye közti hasonlóságokról Michael Segal írt tanulmányt „Dreams, Riddles and Visions: Textual, Contextual and Intertextual Approaches to the Book of Daniel” címmel. Berlin: De Gruyter, 2016. 48–51. o.

3. Habár explicit módon nem történik utalás Nabukodonozor uralkodásának első évére, következtethetünk erre a történelmi időpontra, ha összevetjük Dániel 1:1 versét Dániel 2:1 versével. Az, hogy a második fejezet bevezetőjében utalás történik arra, hogy az esemény Nabukodonozor uralkodásának második esztendejében történik, azt sugallja, hogy „Jojákim, Júda királya uralkodásának harmadik esztendeje” (Dán 1:1) történelmi szempontból megfelel a babiloni király uralkodása első évének.

4. Fontos figyelembe vennünk azt a terminológiát, amellyel a birodalmi udvar emberei Dánielre utalnak. Jóllehet akkor már némi elismerésnek örvendett mind a király előtt, mind pedig az udvar hivatalos személyeinek körében, Dániel státusza „a júdabeli foglyok fiai közül való” volt (Dán 2:25; 5:13).

5. Az ígéret teljesebbé válása Dániel életében a diaszpórában élő zsidó közösség és a helybéli lakosság közötti polémiák kontextusában értelmezendő. A deportálás miatt felvetődött két kérdés: jelen volt-e Isten a száműzött zsidó közösségben, valamint mennyire voltak hitelesek a zsidó diaszpóra írástudói által hangoztatott vallásos elméletek? Ebben a kontextusban az érdemi vita akörül forgott, hogy az új, rabszolgában született vallásos elméleteknek és írásoknak volt-e tekintélyük, vagy csupán a helyi értelmiségiek írásai örvendhettek ennek az előjognak? A judaizmusban ez a vita végül két értelmezési hagyomány kialakulásához vezetett, amely a babiloni és a palesztinai talmudban is kifejezésre jutott. Ebben az értelemben Dániel korai válasz a felvetett kérdésre, mely igazolja, hogy az isteni kinyilatkoztatás Izrael határain túl is érvényesül.

6. A Jóel által alkalmazott terminológia (2:28–29) azáltal nyer létjogosultságot, ahogy a próféta által kapott isteni kinyilatkoztatások leírását beleszövi a könyv szövegébe. Következésképpen Dániel 2:19 verse közli az olvasóval, hogy „Dánielnek megjelentették az a titok éjjeli látásban”; Dániel 7:1 verse pedig részletezi mindezt: „Álmodta látásait az ő ágyában”. Dániel továbbá kijelenti, hogy „látomás jelenék meg nekem, Dánielnek, annak utána, amely először jelent meg nekem” (Dán 8:1).

Daniel Olariu, lelkész, héber nyelvet és Ótestamentumot tanít Cernicán

AZ ÉLET DOMINÁNS JEGYEI DANIEL OLARIU

HA DÁNIEL IFJÚSÁGBAN A SZENTLÉLEK JELLENLÉTE AZ ISTENI „TUDOMÁNYBA, ÉRTELEMBE ÉS BÖLCSESÉGBE” VALÓ BEAVALTÁSSAL VESZI KEZDÉTÉT, A PRÓFÉTA ÉLETÉNEK DOMINÁNS JEGYÉRE ELLENFELEI FIGYELNEK FEL, AKIK ELISMERIK, HOGY „SZENT ISTENNEKNEK LELKE VAN” BENNE.

A SZENTÍRÁS

A „Pihenő egy kis tanulmányozáshoz” című rovat keretében meghívjuk önöket, ellenőrizték és mélyítsék valóságos meggyőződéseiket. A bemutatásra szánt témákat leginkább a Generál Konferencia Bibliakutató Központja által kibocsátott anyagok közül választjuk majd ki. Általános érdeklődésnek örvendő kérdéseket fogunk megvizsgálni a Szentírásból, a Próféta-ság Lelkének írásaiból és a gyakorlati hitélet területéről. Célunk az, hogy Krisztus lelkületében olyan gondolatok, érzések, szavak és tettek szülessenek olvasóinkban, melyek hitéletüket erősítik.

AZ ÚR SZAVA
CRISTIAN TRENCHEA

Mi a Biblia? A Szentírás szent iratok gyűjteménye, amelyből a keresztények ismeretet szereznek Istenről, és amely szerint vallásos meggyőződéseiket és életmódjukat alakítják. A keresztények úgy tekintenek a Bibliára, mint egy az emberiség-

nek adott mennyei ajándékra, mely vezeti őket a földi életben, és felkészíti őket az Úrral töltendő örökkévalóságra. Az alábbiakban felvázolom, miért tekintik a keresztények a Bibliát szent írásuknak.

A Biblia eredete. A Biblia eredete és központi célja egybefonódik egymással. Istentől származik, aki beszélvén az emberekhez, olyan Istenként nyilatkozik meg, aki törődik velünk (annak ellenére, hogy mi nem érdeklődünk iránta), és szeret minket (habár időnként megengedi életünkben a szenvedést). Voltaképpen pontosan szerencsétlen helyzetünk miatt döntött úgy, hogy szól hozzánk, hogy a kétségbeesés közepette reménységet nyújtson számunkra. „A teljes írás Istentől ihletett”, írta Pál apostol (2Tim 3:16). A keresztények számára a Biblia – isteni eredete folytán – egyedi tekintéllyel rendelkezik.

A próféták és a Biblia. Isten kezdeményezte a kapcsolatot velünk, és tette mindezt általa választott emberek révén, akik közvetítők voltak önmaga kinyilatkoztatásának. Közvetlenül szólt hozzájuk saját szava, álmok és látomások által, és ők szóban vagy írott formában továbbították az embereknek a kapott üzeneteket. Amit hirdettek, azt az Úrtól kapták: „Akihez szóla az Úr”, mondta Jeremiás próféta (Jer 1:1). Az emberek csakis Isten önmagáról tett kinyilatkoztatásai útján ismerhették meg Őt a hosszú évezredek során, választott prófétái által, akik megőrizték számunkra az isteni utasításokat a Bibliában, szent írásunkban.

Krisztus és a Biblia. Szerető jellemének kinyilatkoztatása volt a legfőbb ok, amiért Isten úgy döntött, prófétái által

szólni fog az emberekhez. Ezt azonban Isten nem tartotta elégségesnek. Egyedül Isten – és közvetlenül – fedhette fel jellemének teljességét az emberiség számára. Ehhez szükséges volt, hogy emberi testet öltvén közöttünk lakozzék. Mindez Jézus Krisztus révén vált valóra, aki Isten maga – emberi testben. János evangélista jegyezte le a következőket: „És az Ige testté lett, és lakozék mi közöttünk (és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét), aki teljes vala kegyelemmel és igazsággal” (Jn 1:14). Saját személye, cselekedetei és tanításai által Isten a szeretet Isteneként nyilatkoztatta ki magát, úgy, mint soha azelőtt, aki kész volt megtenni helyreállításunkért a felfoghatatlant, hogy teljes közösségben élhessünk Ővele. Isten Jézus Krisztus általi revelációja a legfontosabb kinyilatkoztatás számunkra, mivel maga Isten szólt hozzánk, közvetítők nélkül.

A Biblia üzenete. A Szentírás központi személye Isten, aki Teremtőként és Megváltóként – Jézus Krisztus által – szól hozzánk. Teremtői minőségében tökéletes művet alkotott, amely egy a mennyben történt lázadás miatt a romlás útjára sodródott. Az ember csatlakozott a mennybéli lázadáshoz, aminek eredménye, hogy mindannyian egy egyetemes konfliktus részei lettünk. A Bibliában Isten meghív, hogy az Ő oldalán harcoljunk a gonosz erői ellen. Ezek az erők szenvedés és halál okozói bolygónkon, miközben megpróbálják elfoglalni Isten helyét a Földön. Megváltói minőségében Isten emberré lett, megtapasztalván érettünk a szenvedést és a halált, és mindazoknak, akik úgy döntenek, hogy mellé állnak e kozmikus küzdelemben, felkínálja az örök élet örömét. Krisztus a kereszten legyőzte a gonosz hatalmát, emberiségért hozott önfeláldozása által kinyilatkoztatta végtelen szeretetét. Bebizonyította a világegyetem előtt, hogy Isten mindig is teremtményei javát tartotta szem előtt. Győzelme második eljövetelekor teljesedik majd ki, és a gonosz erői végleg megsemmisülnek: új ég és új föld veszi kezdetét. A Biblia a reménység könyve, melyet maga Isten ajándékozott nekünk az Úr Jézus Krisztus által.

„Ígéje által Isten az emberekre bízta azt az ismeretet, amely szükséges az üdvösséghez. A Szentírást Isten akaratának hiteles, tévedhetetlen kinyilatkoztatásaként kell elfogadnunk. A Biblia a jellem mércéje, tanításaink zsinórmértéke és tapasztalataink próbaköve” (Ellen White, *A nagy küzdelem*, 7. o.). ■

Cristian Trenchea, lelkész, Moldvai Egyházterület

EGYETEMI TANÉVNYITÓ A CERNICAI ADVENTISTA TEOLÓGIAI INTÉZETBEN

Október másodikán, hétfőn, ünnepi hangulatban sor került a 2017–2018-as egyetemi tanév megnyitójára a cernicai Adventista Teológiai Intézetben. Az esemény 10 órakor vette kezdetét az Intézet imatermében, és a résztvevők közt voltak diákok, tanárok, szülők és meghívottjaik. Miután az intézmény káplánja, George Şchiopu lelkipásztor üdvözölte a megjelenteket, imádati pillanatok következtek: énekek, imák hangzottak el, majd Eduard Călugăru lelkész, a Román Unió kincstárnoka mutatta be bibliai témájú elmélkedését. Ezen ünnepi alkalmon jelen volt Ioana Mihalache asszony, a cernicai 1. számú általános iskola igazgatónöje is, aki értékelte az adventista diákok Cernica község területén végzett tevékenységeit, és kifejezte készségét a további közös projektekben való részvételt illetően. Nem maradtak el az új akadémiai évre vonatkozó hivatalos bejelentések sem. Dr. Laurențiu Moț egyetemi adjunktus, az Adventista Teológiai Intézet dékánja bemutatta (főleg az elsőévesek számára) a tanári kart, és hivatalosan megnyitottak nyilvánította az új egyetemi tanévet.

A megnyitó résztvevői, tanárok, diákok és szülők nyíltan kifejezték vágyukat, hogy mielőbb elkezdődjék a tanítás. Az elvárások ugyanis magasak a Teológiai Intézettől és a „Dr. Luca” egészségügyi posztliceumtól.

„Jól eső érzés töltött el, amikor újra fény árasztotta el a kollégium épületeit és a nagy imatermet. A diákok viszájzövetelével minden újra életre kelt, varázslatossá vált. Áldottnak érezzük magunkat, hogy ebben az új tanévben is sok az elsőévesünk. Ez bátorítóan hat ránk vissza. Különleges felelősség – ugyanakkor buzdítás is – kitanunkunk küldetésünkben, mivel évről évre tapasztaljuk, hogy Isten megáldja ezt a helyet, és erőt ad az elvárásoknak megfelelően teljesítenünk feladatainkat. Örömmel nyugtáztam a lelkes újoncok jelenlétét, akik alig várták, hogy belekóstoljanak az adventista diákéletbe. Hiszem, hogy együtt sikerekben gazdag évben lesz részünk.”

dr. Roxana Paraschiv, rektor, egyetemi docens

„A negyedik évet kezdem itt, mégis bizsergető érzés kerített hatalmába. Három rendkívüli év van mögöttem, amely alatt sokat fejlődtem, több szempontból is. Először is lelkileg éretté váltam, és közelebb kerültem Istenhez. Sok fiatalal kerültem baráti közelségbe, ennek is köszönhető, hogy csodálatos volt az itt töltött három év. Az előttem álló esztendő első számú célja sikeresen megírni a szakdolgozatot és felkészülni a záróvizsgákra.”

Robert Matei, negyedéves diák, adventista pasztorál-teológia

„Türelmetlenül vártam az egyetemi év kezdetét. Elmondhatom, hogy tetszetek a tanévnyitón bemutatott énekek, és örvendtem a leendő diáktársaimmal való találkozásnak. Meggyőztek arról, hogy különleges fiatalok. El kell mondanom, hogy kíváncsian várom az első előadásokat. Számomra ez a kezdés egy álom valóra válása, és alig várom a folytatását. Sokan bátorítottak, hogy idejőjtek, de a döntés száz százalékgig az enyém volt. Meggyőződésem, hogy ezt az utat kell járnom.”

Daniel Tudorie, elsőéves diák, adventista pasztorál-teológia

„Telve vagyok energiával, és türelmetlenül várom, hogy elkezdődjenek a kurzusok. Tavaly ősszel jobban izgultam, mivel még az elején voltam, de most már tudom, milyen a diákélet itt, a kollégiumban. Ismerem a tanárimat, és tudom, milyen tantárgyaim lesznek ebben az évben. Alig várom, hogy elkezdődjenek az előadások, és új dolgokat tanulhassak! Céлом ebben az évben minél többet olvasni, minél több ismeretet elsajátítani, és mivel másodéven már szakmai gyakorlatom is lesz, mielőbb meg akarok tanulni a gyermekekkel dolgozni. Ugyanakkor meg szeretném tudni azt is, hogy Isten akarata szerint mit kell tanítnom a kicsiknek, hogy jellemes emberekké váljanak.”

Alina Fandarac, másodéves diáklány, óvó- és tanítóképző szak

Ezek a megnyilatkozások is szavatolják, hogy az újonnan elkezdődött egyetemi tanév sok megvalósítással kecsegtet mind a tanárok, mind a 246 diák számára, akik 2017 őszétől részt vesznek a cernicai Adventista Teológiai Intézet képzésein. De ami a legfontosabb: számos okunk van arra, hogy megerősödjünk meggyőződésünkben: Isten továbbra is áldásaiban részesíti a romániai adventista oktatást és annak intézményeit. ■

Emanuel Sălăgean, az Adventista Teológiai Intézet promóciós irodájának vezetője

A LÉLEK HALHATATLANSÁGA? (1)

A HETEDNAPI
ADVENTISTA
„HITOSZLOPOK”
KÖZT TALÁLJUK
AZT A DOKTRÍNÁT
IS, MELY SZE-
RINT EGYEDÜL
AZ ISTENSÉG
HALHATATLAN,
KÖVETKEZÉSKÉPP
AZ EMBER MINT
TEST ÉS LÉLEK
HALANDÓ, ÉS
A POKOL SEM
LEHET ÖRÖK,
AHOGY AZ
EMBER SEM AZ.

Bevezető

Végéhez közeledik a hetednapos adventisták négy alapvető és megkülönböztető elvét vagy „hitoszlopát” bemutató cikksorozatunk. Emlékeztetjük olvasóinkat, hogy Ellen G. White 1889-ben csak négy megkülönböztető, adventista doktrínát határozott meg: 1. a szentély megtisztítása és a vizsgálati ítélet (Dániel 8:14); 2. a hármasság üzenet (Jelenések 14:6–13); 3. az örök Szövetség Tízparancsolata, mely alapján minden ember megítéltetik; és 4. egyedül az Istenség halhatatlan. Az ember mint test és lélek halandó, és a pokol sem lehet örök, ahogy az ember sem az.¹

Azonosságunk első három pillérét bemutató cikksorozatunk után elérkeztünk a negyedik és egyben utolsó doktrínánk bemutatásához. Hitünk ezen utolsó megkülönböztető jegye tagadja a hagyományos egyházak két fő dogmáját: a spiritualizmust (avagy a lélek halhatatlanságát), valamint az örökké tartó pokol tanát. Az örök pokol a spiritualista filozófia természetes következménye. Mivel a lelket halhatatlannak képzelik, pokolban történő szenvedését is vég nélkülnek tartják. E hagyományos vallási hiedelemmel ellentétes bibliai doktrína minden egyes szempontját külön tanulmányban vesszük górcső alá.

A lélek és a szellem szavak a héber Bibliában

Mielőtt megmagyaráznánk, hogy mit jelentenek ezek a szavak, hangsúlyoznunk kell a tényt, hogy ezek a köznyelv szavai, amelyeknek különböző jelentésük van, és amelyeket érdemes külön megvizsgálni. A spiritualista teológia szörnyűsége – legalábbis a népszerű változatban – téves lingvisztikai feltételezésekből eredeztethető.

Például: feltételezik, hogy e szavaknak a Szentírásban jól körülírt értelmük van, következőképpen a bibliai teológia nyelvezetének részét képezik. Vannak, akik azt tanítják, hogy a lélek és a lehelet egy és ugyanaz, mások, hogy a szellem vagy lélek egyenlő az értelemmel. Egyesek szerint a lélek a teljes emberi lényre vonatkozik, mások szerint csupán az ember pszichéjére. Az a feltételezés, hogy ezen szavak mindenképpen külön jelentése lenne a Bibliában, egész egyszerűen nem igaz.²

Először is tudnunk kell, hogy minden nyelvben a lélek fogalmának jelölésére saját(ságos) kifejezések léteznek, és hogy a legtöbbször nincsenek a nyelvek között tökéletes megfelelések e szavak jelentései között, ami nyilván a fordítói munkát is megnehezíti. Továbbá, ha mégis találunk tökéletes átfedéseket a fordításokban, a tapasztalat azt mutatja, hogy a Biblia eredeti nyelveiben (héber, arám, görög), valamint más ókori nyelvekben, az egymásnak megfelelő kifejezéseknek népi jellegük van, elmosódott jelentéstani szélekkel, és sokszor szinonimákként használják őket, jóllehet más jelentést hordoznak, mint amire számítunk.

Ez alkalommal a bibliai nyelvekben releváns kifejezésekkel fogunk foglalkozni, úgy, ahogy azok a különböző szövegekben megjelennek. A következő héber szavak lényegesek a bibliai lélektanban és antropológiában használatos terminológia megértésében.³

„Násamá” (lehelet, élet, élőlény)

A *násamá* kifejezés 24-szer jelenik meg az Ótestamentumban. A *nasam* igéből származik (jelentése: „lélegzik”, „liheg”), és „szuszogás”, „lélegzés” értelemben használatos. Az „életnek lehelete” (1Móz 2:7) szintagma a lélegzésre utal, mely egy élőlény esetében nyilvánvaló. Mindaddig, míg egy lény lélegzik, tudjuk, hogy él, élet van benne. Ezért hangsúlyozzuk: az *életnek lehelete* nem maga az élet, nem is az isteni – vagy bármilyen más természetű – energia, mely fenntartja azt, hanem egyszerűen a *természetes lélegzés* (lásd Dániel 10:7; 1Kir 17:17).

A bibliai szöveg kijelenti, hogy Isten, amikor megalkotta az embert „a földnek porából, lehellett vala az ő orrába életnek leheletét”. Miért az orrába? Erre csak egy magyarázat van: a szó a lélegzésre utal. Isten azért folyamodott e szimbolikus erejű gesztushoz, hogy érzékeltesse: Ő, a Teremtő az élet Forrása. Ugyanez a szó jelenik meg Istenre utalván is, hatalma (Jób 33:4; 37:10), vagy ítélete haragjának metaforájaként (Jób 4:9; Ésa 30:33), továbbá az élőlények fenntartásának szimbólumaként (2Sámuel 22:16; Zsolt 18:16; Jób 27:3). Gyakran, amikor a „lehelet” szót az élet metafo-

rájaként használják, egyben az élet rövidségére és hiábavalóságára is utalnak (Ésa 2:22).

Túl a *násamá* ezen jelentésein, a szót a zsidók sokszor – metonimiás névátvitellel –, kollektív egyes számban, de néha többes számban is, „élő lények” vagy személyek megnevezésére is használták.⁴ Vannak esetek, amikor a *násamát* az alábbi kifejezések szinonimájaként használták (főként a *rúah* szóval párhuzamosan, vagy azt kiegészítendő⁵). Ézsaiás 57:16 versében egyesek „lelket” fordítottak, személyre való utalás szándékával, ami végül is nem tévedés, mivel a két szó egymás szinonimája is lehet.

A judaizmus ma a *násamá* szót (*nismath*, *nismosz*) az imakönyvekben halottakra utalván használja, „szellem” jelentéssel (azaz valaki, aki a „túlvilágra” távozott). A Bibliában azonban a *násamá* szónak sehol sincs ilyen jelentésű megjelenése.

„Rúah” (lehelet, fuvalat, szél, szellem, psziché, lélek)

A *rúah* gyakran fordul elő az Ótestamentumban (380-szor). Elsődleges jelentése „lehelet”, „légmozgás”, ezért is használják oly gyakran a *násamá* rokonértelmű megfelelőjeként (Jób 9:18; 27:3; 34:14; 1Királyok 10:5; Zsoltárok 104:29–30; Ézsaiás 11:4; Prédikátor 3:19). Ézsaiás 42:5 versében együtt jelenik meg a *rúah* és a *násamá*, egymás szinonimáiként, és itt a *rúah*, melyet rendszerint „leheletként” fordítanak, itt „lélekként” jelenik meg.⁶ Ebben az értelemben az olyan kifejezések, mint a „lélek lehelete” (1Mózes 7:22) nem jelent egyebet, mint „lélegzést”, „leheletet”, mely fenntartja az életet, utal az életre (vö. 2Sámuel 22:16; Zsoltárok 18:16: „a te orrod leheletének fúvásától”). Ez utóbbi esetben azonban figuratív szókapcsolattal van dolgunk, mely Isten haragjának megnyilatkozására utal.

A *rúah* szót „levegő” értelemben is használják (Jeremiás 14:6). Több mint száz alkalommal a szélre utalnak általa (1Mózes 8:1; 2Mózes 10:13; 2Sámuel 22:11), vagy pedig irányt jelölnek vele (Ezékiel 42:16). Mivel a szél maga – természetéből adódóan – láthatatlan és instabil, a „szél” értelmű *rúah* szót gyakran átvitt jelentésében használták: „semmi”, „hiábavalóság” (Jeremiás 5:13; Jób 6:26; 16:3; Példabeszédek 11:29).

A *rúah* szót további láthatatlan jelenségek jelölésére is alkalmazzák: bármilyen szellemi állapot (Ézsaiás 29:10 – álomnak lelke; 19:14 – szédélgs lelke); bárminemű lelki állapot (1Királyok 21:5 – háborodott szív; Józsué 2:11 – bátorság); bármiféle indulat (1Kronika 5:26 – becsvágy; Ezsdrás 1:1 – jóakarát; Példabeszédek 16:32 – indula-

tosság); bármely lelki vagy erkölcsi hajlam vagy szándék jelölésére (Zsoltárok 32:2 – csalárdság; Hóseás 5:4 – paráznaság lelke; 3Mózes 5:14 – féltékenység; Zakariás 12:10 – kegyelem és könyörületeség lelke; Ézsaiás 11:2 – bölcsesség és értelem lelke, tanácsnak és hatalomnak lelke; Zsoltárok 51:12 – erős lélek). A *rúah* sokszor utal tehát az elme, a gondolat, a szív, a szellemi képességek fogalmára, ezért nem kell azon csodálkozni, hogy gyakran fordítják a „lélek” szóval.

A *rúah* szó használata ennyi lelkiállapot és folyamat jelölésére számos jellegzetes kifejezés létrejöttéhez vezetett, amelyek jelentését sokszor félreértették. Például: *qócer rúah*: 2Mózes 6:9 – kislelkűség; Jób 21:4; Példabeszédek 14:29 – türelmetlenség; *érekh rúah*: hosszú lelkűség; türelem – Prédikátor 7:8; *séber rúah*: megtört lélek, szomorúság – Ézsaiás 65:14; *cár rúah*: a lélek fájdalma – Jób 7:11; *qar rúah*: higgadt, nyugodt lélek – Példabeszédek 17:27; *hamat rúah*: haragvó lélek – Ezékiel 3:14; *góbah rúah*: kevélység, felfuvalkodottság – Példabeszédek 16:18; Prédikátor 7:8; *séfel rúah*: alázatosság – Példabeszédek 16:19; Ézsaiás 57:15; *anye rúah*: alázatosság, lelki szegénység.⁷

A *rúah* szó lelki képességekre is utalhat – a „hússal” szemben: „hús és nem lélek” – Ézsaiás 31:3. És mivel a láthatatlan valósághoz láthatatlan lények, személyek is tartoznak, a *rúah* szó láthatatlan értelemre – lelki, spirituális lényekre – is utalhat. Ilyen értelemben a jó és gonosz angyalok „lelkek” (1Sámuel 16:14; 1Királyok 22:21–22).

Az angyalok lelkisége nem feltételez szükségyszerűen abszolút anyagtalanságot, mivel a *rúah* szót nem a mai, filozofikus – a tudományos értelemben vett „anyagival” ellentétes – „lélek” jelentésében használták, hanem csupán a nyers anyaggal szembehelyezkedő értelemben. Azaz: ha a szél *rúah*, jóllehet anyag, akkor a spirituális lénynek – aki szintén *rúah* és nem hús – lehet más természetű, általunk mérhetetlen anyaga (gondoljunk a rádió- vagy a részecske-hullámokra). Habár lelkek (1Királyok 22:21), az angyalok képesek láthatóvá válni, és közvetlenül, vagy álmok révén közvetetten megjelenni az embereknek – emberi ábrázatban (1Mózes 19:1, 5; Bírák 13:6; Ezékiel 40:3; Dániel 8:15, 18; 9:21), és nagyon ritkán ugyan – szimbolikus látomásokban – állatok ábrázatában (Ezékiel 10:14–15, 20; Jelenések 4:6–8).

ÉLETNEK LEHELETE FLORIN LAIU

AZ „A LÉLEK PEDIG MEGTÉRNE ISTENHEZ, AKI ADTA VOLT AZT” [KÁROLI]) NEM MÁS, MINT EGYSZERŰ SZÓKÉP, AMELY ÁLTAL SALAMON AZT AKARTA KIFEJEZNI, HOGY AZ EMBER ÉLETÉT (LEHELETÉT) ISTEN ADTA, ÉS SZINTÉN Ő ADJA AZT VISZSA, MIUTÁN AZ MEGSZŰNT LÉTEZNI. OLYASVALAMI TEHÁT, AMIT ISTEN „AD” AZ EMBERNEK.

A „LEHELET” JELENTÉSSEL BÍRÓ „RÚAH” SZÓT AZ ÉLET METAFORÁJAKÉNT HASZNÁLJÁK A BIBLIA ÍRÓI, AMELLYEL AZ ÉLET RÖVIDSÉGÉRE ÉS HIÁBAVALÓSÁGÁRA UTALNAK. AZ ÉLET ELVONT FOGALOM, MELY A SZERVEZET LÉTFONTOSSÁGÚ FUNKCIÓIRA VONATKOZIK, NEM PEDIG EGY A TESTTŐL ELKÜLÖNÍTHETŐ, KONKRÉT VAGY METAFIZIKAI VALÓSÁGRA.

A *rúah* szóval azonban egy a teremtés rendjétől teljesen különböző, láthatatlan entitásra is utalunk: a Szentlélekre (Zsoltárok 51:12; Ézsaiás 63:10–11), Isten Lelkére (1Mózes 1:2; 41:38; 2Kronikák 15:1), az Úr Lelkére (Bírák 3:10; 1Sámuel 16:14; 2Kronikák 20:14 – Jahve Lelke), a Bölcsesség Lelkére (2Mózes 31:3), az én Lelkemre (a te és az ő Lelkére; 4Móz 27:18; Zsoltárok 139:7; Ézsaiás 48:16), vagy egyszerűen a Lélekre (4Mózes 11:17; Ézsaiás 32:15; Ezékiel 3:12, 14, 24; 8:3; 11:1). Gyakran nevezik valaki⁸ Lelkének, abban az értelemben, hogy a Lélek valakit az uralma alatt tart (4Mózes 11:25, 29; 2Királyok 2:9, 15; vö. Lukács 1:17). Az *’is ha-rúah* (szó szerint: „a Lélek embere”) azokra a személyekre utal, akik rendelkeznek Isten Lelkével mint prófétai ajándékkal (lásd: Hóseás 9:7).

A Károli-féle fordításban többször is szerepel az „igéző” szó, a Cornilescu-változatban „duhul unui mort”/”duhurile (mortilor)” (3Mózes 20:27; 19:31 – „igéző”; 5Mózes 18:11 – „titokfejtő”; 2Királyok 21:6; 23:24 – „igéző”, „titokfejtő”; 2Kronikák 33:6 – „jövendómondásokat, varázlásokat és szemfényvesztéseket űző”). Mindezen igehelyeken azonban a héber szöveg sehol sem használ olyan szót, melynek jelentése „lélek” lenne, hanem egy a kánaánita mágia világából kölcsönvett szót alkalmaz (*’ob*), mely a médiumok által idézett szellemekre utalt.

Azt azonban leszögezhetjük, hogy a „lélek” vagy „szellem” jelentésű *rúah* szó egy esetben sem utal az emberre (vagy egy részre az ember lényéből) mint tudatos, elkülöníthető, halhatatlan entitásra. A Prédikátor 12:9 versében található kifejezés („a lélek pedig megtérne Istenhez, aki adta volt azt” [Károli]) nem más, mint egyszerű szókép, amely által Salamon azt akarta kifejezni, hogy az ember életét (leheletét) Isten adta, és szintén Ő adhatja azt vissza, miután az megszűnt létezni. Olyasvalami tehát, amit Isten „ad” az embernek.

Az élet azonban elvont fogalom, mely a szervezet létfontosságú funkcióira vonatkozik, nem pedig egy a testtől elkülöníthető konkrét vagy metafizikai valóságra. Magának a szerzőnek a magyarázata szerint ugyanaz a *rúah* (lélek, lélegzés) van az emberben és az állatban is, majd kissé ironikusan felteszi a kérdést, hogy „kicsoda vette észébe az ember lelkét, hogy felmegy-e, és az okatlan állat lelkét, hogy a föld alá megy-e?” (Prédikátor 3:19–21). És még ha szó szerint is értelmeznénk ezt a metaforát, és azt feltételeznénk, hogy az ember lelke visszatér Istenhez, a mennybe, Bölcs Salamon biztosít minket, hogy „az Istenhez

visszatérő” lélek nem egy tudatos entitás, nem az ember lényege, személye, egyénisége (Prédikátor 9:5–6, 10).

Az a hitbéli meggyőződés, hogy a halál az emberi lélek tudattalan állapota, nem egy egyedi, pesszimista meglátás – a többi bibliai szerzőnek is ez a bizonyossága (Zsoltárok 6:5; 88:11–13; 115:17–18; Ézsaiás 38:18–19). V. Szent Basarab, a lélek halhatatlanságának ortodox dogmáját tükröző, *Învățăturile lui Neagoie Basarab către fiul său Teodosie* („V. Szent Basarab tanításai fia, Teodosie számára”) című művében találunk egy mély eszmefuttatást, mely mintha közvetlenül a Szentírásból származna:⁹

„Könnyeink csak addig hasznosak ezen a világon, míg életben vagyunk. A halál után már semmit sem tehetünk Istenért. Mert a holtak nem hisznek, nem tesznek bizonyosságot, nem szolgálnak. A holtaknak nem nyilatkoztatnak ki többé semmilyen titkok. A holtak nem adhatnak többé bölcs tanácsokat, és jutalomban sem részesülhetnek.”

1Sámuel 30:12 versében találkozhatunk a héber *wattasob rú ó ’elayw* kifejezéssel, melynek szó szerinti jelentése: „visszatért hozzá a lélek”.¹⁰ Arról lenne itt szó, hogy a lélek, az ember pszichéje, mely egykor elhagyta őt, visszatérne őhozzá? Egy ehhez hasonló kifejezést találunk Jairus lánya fel-támasztásának leírásában is (Lukács 8:55 – „visszatérte annak lelke”), ahol a „lélek” nem más, mint a lélegzet, az élet jele, az élet metonímiája. 1Sámuel 30:12 versében azonban a fiú, akiről azt olvassuk, hogy „visszatért hozzá a lélek”, meg sem halt, csupán eszméletét veszítette az éhség és a szomjúság miatt. Ezért is van az, hogy több bibliafordító nem is fordítja szó szerint ezt a kifejezést, hanem csupán a jelentését tolmácsolja: „visszatért belé az erő” (Cornilescu), vagy „megerősödött” (Szinodális Biblia).

Ez a példa is rámutat arra, hogy az a *rúah* („lélek”), mely „visszatért” a fiúhoz, függetlenül attól, hogy testi vagy lelki erőre utal (eszmélet, bátorság), nem az a halhatatlan lélek, amelyről filozófusok, teológusok és mindenféle spiritualista eszmefuttatók zengedeznek. Zsoltárok könyve 78:39 verse e tekintetben nagyon fontos igazságot fogalmaz meg:

„Azért észébe vevé, hogy test ők, és olyanok, mint az ellebbenő szél, amely nem tér vissza.”

A „test” itt az ember halandó természetének metaforája, az „ellebbenő szél” szóképe pedig e halandóság fogalmát hangsúlyozza. Ezért is for-

dítják sokan az itt szereplő *rûah* szót „szélnek”, „szellőnek”, „fuvallatnak”. Más esetekben viszont a „test” és a *rûah* ellentétben áll egymással: a „test” az élő lények gyengeségének és halandóságának metaforája, míg a „lélek” a természetfeletti, isteni erő szimbóluma (Ézsaiás 31:3; Zakariás 4:6; János 6:63).

Ezékiel látomásában a tetemetek megelevenítő lélek mindenki számára egy és ugyanaz (9–10 versek), és pedig az a „lehelet”, mely embert és átlatot egyaránt életben tart (Prédikátor 3:19; Zsoltárok 104:29–30). Más esetekben viszont a *rûah* (életnek lehelete) sajátos módon jut kifejezésre, mint az „Isten, minden test lelkének Istene” kifejezésben (4Mózes 16:22; 27:16), azaz hogy minden testnek megvan a maga lehelete (élete). Nem mindenki hal meg egyszerre, és egyik ember „lehelete” sem függ a másik ember „leheletétől”.¹¹

Hasonlóképpen a „prófétalelkek” (1Korinthus 14:32; Jelenések 22:6), habár a szó többszámában, megszemélyesített jelentésben jelenik meg, egy általános jelenségre – a „prófétaság lelkének” megnyilatkozására (Jelenések 19:10) – utal.

„Néfes” (lélek, élet, élőlény, vágy)

Az emberi lényre utaló leggyakoribb szó a *néfes* (757-szer fordul elő a Szentírásban). A bibliai időkben a kiejtése ekképpen hangzott: *naps*¹² vagy *nabs*. A *napas* szótövből származik, jelentése: „pihenni”, „lazítani”. Jelentéstan rokonságban áll a *nasap* vagy *nasab* („fűjni”, „legyezni”) és a *nasam* („liheg”, „fújtat”) szóval. A *néfes* szó használata nagyon változatos, ami a jelentését illeti.

Sokan úgy hiszik, hogy ez a kifejezés különösképpen a „halhatatlan lélekre” utal, vagyis arra a feltételezett szellemre, mely a testben lakozik, és amely a test halála után is tovább él, magában hordozván az ember identitását és tudatát, valamint az ehhez tartozó minden felelősségérzetet és érzéseket. A mód azonban, ahogyan a bibliai héber a *néfes* szót használja, távol áll attól, hogy alátámassza ezt a feltételezést. Még a héber bibliai szótárak is figyelmeztetnek: a héber *néfes* nagyon különbözik a (halhatatlan) lélek görög fogalmától. A héberben a *néfes* jelentései a fizikai lét és a fizikai érzékenység valóságaira utalnak.

1. Lényegében a *néfes* „nyakat”, „torkot”, „gyomrot” jelent (4Mózes 11:6; Ézsaiás 5:14; Habakuk 2:5), jelentésgazdagodás révén pedig „vágyat”, „étvágyat”, „kívánságot”, „éhséget”, szomjat”.¹³ E jelentésgazdagodás figyelmen kívül hagyása miatt azonban gyakran téves fordítások születtek (Cornilescu: „smerirea sufletului” [„a lélek megalázkodása”) – 3Mózes 16:29; 23:27, 32; 4Mózes 29:7,

jóllehet itt nem lelki alázatról van szó, hanem az étvágy megfékezéséről, böjtről, lásd Zsoltárok 35:13). A „lélek megalázkodásának” figyelmen kívül hagyása azon a bizonyos napon halálbüntetést vont maga után (3Mózes 23:29), amit – ha tényleg a lélek sanyargatásáról lett volna szó – lehetlenség lett volna bizonyítani. Ott és akkor viszont csak azokat büntették, akiket – tanúk jelenlétében – rajtakaptak, hogy a böjtnapon ételt fogyasztottak.

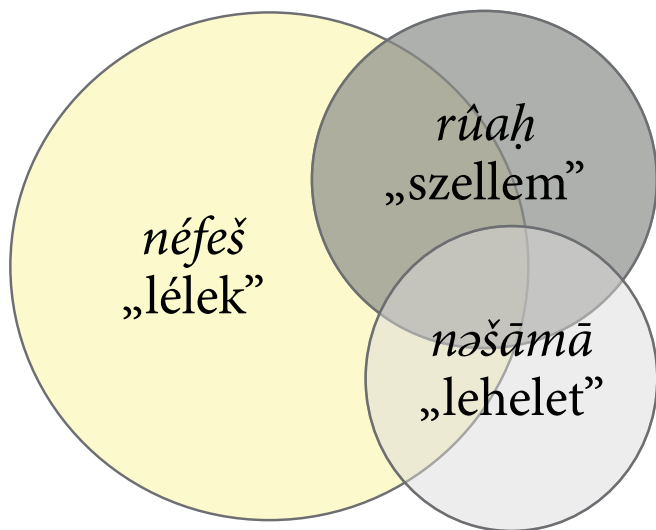
Bizonyos szókapcsolatok, amelyek egyik eleme a *néfes*, az étvágy, vágy, kívánság fogalmak negatív vetületeit hangsúlyozzák. Például: a *ba`al néfes* (szó szerint: „torok/lélek birtokosa”) jelentése „mértéktelen” (Példabeszédek 23:2); a *râhâb néfes* (szó szerint: „széles nyakú/lelkű”) jelentése pedig „fösvény” (Példabeszédek 28:25).

2. A *néfes* mint „nyakat” jelölő kifejezés magában hordozza a lélegzés gondolatát, és gyakran használják a *nâsamâ* és a *rûah* szinonimájaként (Jób 41:13, 21; 1Mózes 1:20). Előfordul, hogy az „utolsó lélegzetvétel” jelentéssel is használják (1Mózes 35:18 – „mikor lelke kiméne, mert meghala”), vagy illat megnevezésére (Ézsaiás 3:21).

3. A lélegzés életet feltételez, így hát a *néfes* szót nagyon gyakran használják az élet jelölésére. Ezen minőségében a *néfes* benne van a vérben (1Mózes 9:4–5; 3Mózes 17:11; 5Mózes 12:23). A román „inimă” (szív) szó – mind a lélek metaforájaként, mind pedig a szervezetet vérral ellátó, vért pumpáló („animă”) szervként, a latin „anima” szóból származik, melynek jelentése: „lélek”, „lélegzet”, „élet”. Ugyancsak ebből a szóból ered az „animal” (állat) szó is.

A „RÛAH” SZÓ
ISTEN LELKÉT
IS JELÖLI.

AZ ÉLET FOGALMA INDIVIDUALIZÁLHATÓ, S ÍGY A „NÉFES” SZÓ ÉLŐ – EMBERI VAGY ÁLLATI – LÉNY JELÖLÉSÉRE IS HASZNÁLHATÓ. AZ ÉLŐ LÉNY JELENTÉSTŐL PEDIG ELJUTUNK A „SZEMÉLY”, „EMBER”, „VALAKI” JELENTÉSEKHEZ, MIVEL A LÉLEK (AZ ÉLŐ LÉNY), AKIRÓL SZÓ VAN, EMBER, SZEMÉLY. EZ A RABSZOLGÁK MEGNEVEZÉSÉRE IS ÉRVÉNYES.

A „valakinek a *néfes*-ét keresni” kifejezés jelentése: „valakinek az életére törni”. „Lelkeket elveszteni” vérontást jelent (Ezékiel 22:27). „Vedd el az én lelkemet!” (1Királyok 19:4), azaz „vedd el az életemet”. „A lélek visszatérítése a testbe” (1Királyok 17:21–22) egyszerű metafora, mely újra életre kelést, feltámadást jelent. Az olyan kifejezések, mint a „kilehelte a lelkét”, vagy „a lélek visszatért belé”, nem jelent mást, mint hogy meghalt, illetve feltámadt az illető. Egyszerű szóképek ezek, nem szabad őket szó szerint értelmezni.

A lélek (lehelet, élet) „elmegy” és „visszatér”, akár az ember ereje: „elhagyta az ereje”, „visszanyerte az erejét”, „megerősödött”. A valóságban az erő és a lélek nem valami szellem, amely elhagyja a testet, illetve visszatér abba. Itt idiomatikus, költői kifejezésekkel van dolgunk, amelyekkel komplex és ellenőrizhetetlen élettani-lélektani folyamatokra utalunk. A „lélek (*néfes*) visszatérése” néha a testi erő visszanyerésére utal (Ruth 4:15; Zsoltárok 23:3; Siralmak 1:11, 16, 19).

4. Az élet fogalma individualizálható, s így a *néfes* szó élő – emberi vagy állati – lény jelölésére használható (1Mózes 1:20, 24; 2:7, 19; 9:10, 46; 2Mózes 47:9).

5. Az élő lény jelentéstől eljutottunk a „személy”, „ember”, „valaki” jelentésekhez, mivel a lélek (élő lény), akiről szó van, ember, személy.¹⁴ És ez a rabszolgák megnevezésére is érvényes.

6. A „személy” jelentéssel bíró *néfes* szó gyakran névmási szerepet is betölt: az én *lelkem* = „én”; a mi *lelkünk* = „mi”.¹⁵ Az „önlelkét áldozatul adja” (Ézsaiás 53:10) voltaképpen ezt jelenti: „saját életét adta (áldozta fel)”.

7. A *néfes* szó gyakran az érzések központjaként működő „lélek”, „szív” jelentésekkel használatos (1Mózes 23:8; Zsoltárok 17:10; 27:12; Példa-

beszéd 19:2–3; Énekek 1:7; 3:1–4; 5:6; Jób 23:13; 2Királyok 9:15; Prédikátor 6:3; Hóseás 4:8; Jeremiás 6:8; 13:17; 14:19; 22:27; 44:14; Ezékiel 23:17, 22; 24:25; 2Mózes 23:9; Példabeszédek 12:9; Ézsaiás 19:10; Ézsaiás 53:11; 61:10; 66:3; Ezékiel 25:6; 1Mózes 42:21; 4Mózes 21:5; Zakariás 11:8).

8. A héber nyelv érdekessége, hogy a *néfes* szót élettelen test, tetem, sírkő megnevezésére is használja (3Mózes 21:1, 11; 22:4; 4Mózes 5:2; 19:11, 13; Aggeus 2:13).¹⁶ A *néfes* megérintése tisztatlanságot vont maga után, ami szükségszerűvé tette a rituális megtisztulási folyamatot.

9. A szótárak a „szellem” jelentést (halott ember szelleme) egyetlen esetben jegyzik fel (3Mózes 19:28). A „holt ember meghasogatása” nem a gyász egyfajta kifejeződése volt, hanem egy véres rituálé eleme, mellyel védekezni akartak a halott szelleme ellen. Ha így is lenne (a lexikonok nem egyértelműek e tekintetben), itt nem egy zsidó felfogásról van szó, hanem egy pogány szokásról, amelyet a törvény tiltott. Valószínű, hogy a kánaánita szokásokat gyakorló zsidók abban is hittek, hogy léteznek szellemek, amelyekkel akár tanácskozhatnak is.

A zsidók mindenképpen iszonyattal viszonyultak a halál fogalmának ezen területéhez. A tetemek (*néfes*) megérintése tisztulási folyamatot tett szükségszerűvé, a halottakkal való konzultálás azonban (amelyekre itt már nem a *néfes* szóval utaltak, hanem a *met* [„halott”], *‘ob* [„médiüm szelleme”], *yid`oni* [„halottidézés”] szavakkal) halálbüntetést vont maga után (3Mózes 20:27; 5Mózes 18:10–12; 1Sámuel 28:9; 1Kronikák 10:13), még akkor is, ha az okkultista zsidók az illető halottat „isteni lénynek”, azaz halhatatlannak tartották (1Sámuel 28:13; vö. 1Timotheus 6:16).

A héber népi pszichológia egyéb kifejezései

Láthattuk, hogy a halhatatlan emberi entitás jelölésére leginkább használt héber szavak (*nəšāmā*, *rûah*, *néfes*) viszonylag földiek, és nem közelítik meg a görög „lélek”, vagy Szókratész és Plátón „halhatatlan szelleme” fogalmának kifinomultságát. Érdemes megfigyelni, hogy a lélektani állapotok jelölésére a Biblia írói által használt többi szó is szorosan kapcsolódik az emberi test fogalmához:

1. *Kālayot* = „vese” (2Mózes 29:13), a legmélyebb érzések jelölésére is használták (Zsoltárok 7:10; 26:2; Jeremiás 11:20).
2. *Kabéd* = „máj” (2Mózes 29:13; Ezékiel 21:21). Szintén érzések jelölésére használták (Siralmak 2:11).

3. *Me'im* = „belek” (2Sámuel 20:10; 2Kronikák 21:18), „belső” vagy „lélek” jelentéssel is rendelkezik (Zsoltárok 40:9; 73:21; Jeremiás 4:19; Siralma 2:11; Jób 30:27).
4. *Qereb* = „a szervezet belső részei” (2Mózes 12:9), amit gyakran „lélek” értelemben használtak (1Mózes 18:12; 1Királyok 17:21; Ézsaiás 19:3; Jeremiás 4:14; Zsoltárok 103:1).
5. *'ecem* = „csont”, „csontváz” (1Mózes 2:23; 2Mózes 12:46), az azonosság kifejezésére is használták (1Mózes 7:13; 2Mózes 12:17; 2Mózes 24:10); a lény legmélye, a gondolatok (Jeremiás 20:9).
6. *Lēb, lēbab* = szív (2Mózes 28:29; 2Királyok 9:24; Jób 41:16); átvitt értelemben is használták, „belső”, „közép” jelentéssel (2Mózes 15:8; 5Mózes 4:11), de lélektani jelentéssel is bírt: az élet, a személy, a lélek, az érzések, indulatok és titkok helye,¹⁷ de az értelem, hajlamok, készségek, erények helye is.¹⁸ Más, fentebb is említett belső szervektől eltérően, a szív a héber Bibliában a preferált szó (853-szor jelenik meg), és inkább lélektani vonatkozásban szerepel, mint anatómiai értelemben.

A héber Bibliában több idiomatikus összetett szó is megjelenik, amelynek egyik eleme a *lēb, lēbab* (szív, elme): *ganab libbô* (1Mózes 31:20; szó szerint: „ellopta a szívét”); *hakam-lēb* (2Móz 31:6, szó szerint: „bölcshívű”); *lēb some'a* (1Királyok 3:9 – „engedelmes szív”); *'ēn lēb* (Jeremiás 5:21, szívtelen = esztelen); *wā/hēsibu 'el libbam* (1Királyok 8:47, szó szerint: „visszatérnek a szívükbe” = feleszmélnek); *bā-lēb walēb* (Zsoltárok 12:3; 1Kronikák 12:34, „megosztott”, „határozatlan”); *wayyak lēb...* (1Sámuel 24:6; 2Sámuel 24:10 = furdalta a lelkiismeret); *miksol lēb* (1Sámuel 25:31, „a szív megbotránkozása”).

Befejezés

Ez a cikk a halhatatlanságról és spiritualizmusról szóló sorozat első része. Ki kell térnünk az Újszövetség ide vonatkozó kifejezéseire is, majd elemezni fogjuk az Ószövetség azon nehezen érthető szövegeit, amelyek arra bátorítanak egyeseket, hogy megmaradjanak a spiritualizmus útján, valamint megvizsgáljuk a túlvilágra és a pokolra utaló szavakat. Mindent megteszünk, hogy mindenki megértse ezen alapvető doktrínánkat. ■

1. E négy különálló hitelvre utalván, Ellen White a következőket mondta: „Nem jut eszembe egy másik hitpont, amelyet hozzáadhatnánk a már meglévő »mértföldkövekhez.«” (MS 13/1889; CW, vagy SE 30).

2. „A Bibliának emberi nyelven kell szólania. Minden emberi egyben tökéletlen is. Különböző fogalmakat ugyanazzal a szóval fejezünk ki. Nincs külön szavunk minden egyes elgondolásra.” (Ellen G. White, *Szemelvények*, 1. kötet, 20. o.).
3. A szemantikai információk és a bibliai referenciák forrása az itt használt héber szavak esetében: Ludwig Koehler et al., *The Hebrew and Aramaic Lexicon of the Old Testament* (Leiden: E.J. Brill, 1994–2000). Az információkat magunk is leellenőriztük az eredeti héber szövegekben.
4. 5Móz 20:16; Józ 10:40; 11:11, 14; 1Kir 15:29; Zsolt 150:6; 57:16.
5. Jób 26:4; 32:8; 33:4; Zsolt 18:16.
6. Az általunk leginkább használt Dumitru Cornilescu-fordításról van szó. Cornilescu Louis Segond példáját követte, akinél a „suflet” (lélek) megfelel a „soufle” (lehelet) szónak.
7. Ez utóbbi kifejezés nem jelenik meg az Ótestamentumban, de benne van a qumráni iratokban, valamint Jézus beszédében (Máté 5:3).
8. Bárki.
9. Vö. Pelerinul Ortodox, 2011. szept. 1.: <https://acvila30.wordpress.com/2011/09/01/invataturile-lui-neagoe-basara-b-catre-fiul-sauteodosie-17/>. A múról C. Noica is írt a *Pagini despre sufletul românesc* című esszéjében. Humanitas, București, 1991, 60–61. o.
10. Lásd a szó szerinti fordításokat (Fidela, 2010: „visszatért a lelke”), a régi fordításokat (az 1688-as román Biblia; 1Kir 20:12: „și veni duhul lui întru el”), amely szóról szóra megjeleníti a héber kifejezést. Több modern Biblia-változat is előnyben részesíti a szó szerinti(bb) fordítást (TLN, București, 2001: „suflarea i-a revenit”; Biblia Catolică de Iași, 2013: „i-a revenit suflarea”, stb.).
11. A New International Version világosan kifejezésre juttatja ezt a gondolatot 4Móz 16:22 versében: „the God who gives breath to all living things” = Isten, aki leheletet ad minden élő lénynek.
12. Az asszírok és a babiloniak a szó *napisu* formáját használták (lehelet, szellő, szag), valamint a *napastu* vagy *napistu* formákat (nyak, fűjás, élet, életerő, élőlény, személy, valaki, megélhetési mód).
13. A szótárak a „nyak” jelentést a következő igehelyeknél jegyzik fel: Zsolt 69:2; 105:18; 124:4; Jónás 2:6. A „vágó”, „étvágy” jelentés a következő szövegekben tűnik fel: 4Móz 21:5; Zsolt 44:26; 63:6; 107:9,18; 119:25; Péld 3:22; 10:3; 16:24; 25:25; 27:7; Préd 6:7; Ésa 29:8; 32:6; 55:2; 58:10–11; Jer. 2:24; 31:12, 14, 25.
14. 1Móz 12:5; 36:6; 46:18; 3Móz 4:27; 4Móz 15:27; 31:35; 40, 46; 1Sám 22:22; Ésa 26:9.
15. 1Móz 27:4, 19, 25, 31; Ésa 1:14; Bír 5:21; 3Móz 26:11, 30; Ésa 43:4; 51:23; Zsolt 124:7; 3Móz 26:15; Ésa 46:2; 47:14; 4Móz 30:5–12; 1Sám 18:3; 20:17; Ésa 46:2; 47:14; Hós 9:4, stb.
16. A „sírkő” jelentés a qumráni tekercsekben jelenik meg (3QTr 1:5).
17. Vö. Jer 30:21; Préd 1:16; 2Móz 28:2, 6; 1Kir 3:9; 1Sám 10:9; 1Móz 6:6; 2Sám 19:20; Bír 16:25; 1Kir 21:7; 2Kir 5:26; 6:11; Bír 16:15.
18. Vö. 1Móz 6:5; 1Sám 10:26; 2Sám 15:13; 1Kir 11:3; 1Sám 9:20; 1Kir 8:23; 1Móz 42:28; 1Sám 17:32; Jer 4:9; 2Móz 35:34; 4Móz 16:28; Siral 3:33; 2Sám 7:27; 2Kir 12:5.

Florin Lăiu, tanár, Adventista Teológiai Intézet

**A „NÉFES” SZÓ
GYAKRAN
AZ ÉRZÉSEK
KÖZPONTJÁ-
KÉNT MŰKÖDŐ
„LÉLEK”, „SZÍV”
JELENTÉSEKSEL
HASZNÁLATOS.**

SZEREZZÜNK ÚJ ISMERETEKET A BIBLIÁBÓL!

A. A Biblia rendszeres olvasása során ebben a hónapban a Jób 16. fejezetétől a Zsoltárok könyve 33. fejezetéig terjedő részt fogjuk tanulmányozni.

**A NYÁJ
BARÁNYKÁI
ALINA
CHIRILEANU**

Alina Chirileanu
az Unió Gyermekosztá-
lyának aligazgatója

1. Milyen módszerrel bátorította Jób a csüggedt embereket?

- imádkozott értük
- bátorította őket
- rájuk mosolygott

2. Hogyan áldotta meg az Úr Jóbot, miután a pátriárka nehéz próbákon ment keresztül?

- tízszer többet adott neki
- visszaadta mindazt, amit elvesztett
- kétszer többet adott neki

3. Egészítsétek ki a zsoltár alábbi szövegét: „Boldog ember az, aki nem jár gonoszok tanácsán, bűnösök útján meg nem áll, és _____ székében nem ül.”

- rosszak
- nyájas
- csúfolódók

4. Mi a következő kijelentés folytatása? „Ezek szekerekben, amazok lovakban bíznak; mi pedig az _____

- Úrnak, a mi Istenünknek nevééről emlékezünk meg
- Úrnak, a mi Istenünknek dicsőségéről emlékezünk meg
- Úrnak, a mi Istenünknek hatalmáról emlékezünk meg

5. Mi volt az, amire Dávid annyira vágyott? „Egyet kérek az Úrtól, azért esedezem: ...

- hogyan megbosszulja ellenségeimet
- hogyan lakhassak az Úr házában életemnek minden idejében
- hogyan megbocsássa minden vétkeimet

B. Táplálékok a Bibliában. Ki és mit evett?

Vonallal kösd össze a bibliai szereplőket a megfelelő táplálékkal.

Jézus	– pergelt gabona
Dániel és barátai	– mennyei manna
Ézsau	– zöldségfélék
A zsidók	– vaj és méz
Ruth	– kenyér és főtt lencse

Megoldások:
A. 1. c. (Jób 29:24); 2. c. (Jób 42:10); 3. c. (Zsoltárok 1:1);
4. a. (Zsoltárok 20:8); 5. b. (Zsoltárok 27:4)
B. 1 – vaj és méz (Ézsaiás 7:14–15); 2 – zöldségfélék (Dániel 1:11–16); 3 – kenyér és főtt lencse (1Móz 25:34); 4 – mennyei manna (János 6:31); 5 – pergelt gabona (Ruth 2:14).

A JÓSÁG BETEGEI

Mit róhatsz fel egy a jóságtól megbetegedett személynek? Hiszen őt a Szentírás biztatása ösztönzi: „Az irgalmasság és igazság ne hagyjanak el téged: kösd azokat a te nyakadra, ird be azokat a te szívednek táblájára” (Péld 3:3).

Nem tudom, hányunkat diagnosztizáltak ezzel a betegséggel: a jóság, a hűség és nem utolsó sorban Isten megszállottja? Jóság nélkül hamis a szeretetünk. A jóság királyi tulajdonság. Juhász létére is viselkedhet valaki királyként. A különbséget tevő tényező: a jóság.

A jóság betegek állandóan szükségét érzik, hogy gazdagítsák, szépítsék környezetüket, amelyben elhivatásuk szerint élniük kell. Nem csak élnek a lehetőségekkel, hanem lehetőségeket is teremtenek a jóság gyakorlására.

„A világ betegségére a jóság a gyógyír” – nyilatkozta dr. Karl Meninger pszichiáter. Terápiás módszerének lényegét ekképpen fogalmazta meg: „A szeretet az, ami gyógyít. Gyógyítja azt, aki nyújtja, és azt is, aki elfogadja a szeretetet.”

„A másokon segítő édes örömet tapasztal, és belső béke lesz a jutalma. Ha fennkölt és nemes vágy indítja őket a jó cselekedetekre, sokan lesznek boldogok, amikor az élet kötelességeit hűségesen végzik. Az igazi boldogság a jóságban és a jó cselekedetekben rejlik.”¹

Példabeszédek 3:3–4 versei arra biztatnak, hogy tanúsítsunk irgalmasságot, igazságot és kedvességet, legyünk hűségesek, a szeretet és jóság törvényeit vessük be szívünk táblájára, mivel „így nyerünk kedvességet és jó értelmet Istennek és embernek szemei előtt”

Az írás régi művészet. Van azonban egy még ennél régebbi írásművészet is: a lélek jelleme. E művészet területén minden ember elfoglalt író. A lélek jelleme megírásának sokkal látványosabb az eredménye, mint bármilyen tollal való írásnak. A jóság és a hűség olyan kell, hogy legyen számunkra, mint valami imaszalag, amit mindig, mindenhol magunkkal viszünk:

1. Mementóként. A múltban emlékeztetőként szolgált: figyelmeztette hordozóját a törvény betartására. „Bosszúálló ne légy, és haragot ne tarts a te néped fiai ellen, hanem szeressed felebarátodat, mint magadat”, hangzott a Törvény második nagy parancsolata (3Móz 19:18; Mt 22:37–40). A zsidóknak nem csak nemzettársukhoz, hanem az idegenhez is ekképpen kellett viszonyulniuk. Isten az Ő jóságában saját kezdeményezéséből gondoskodott az izraeliták szükségleteiről, és segített nekik megerősíteniük kapcsolatukat Ővele.

2. Zálogként. Megóv mindattól, ami téves, romos. „Ha szüntelenül Krisztusra – személyes Megváltónkra – tekintünk, és követésére törekszünk, minden tekintetben növekedni fogunk Őbenne. Hitünk erősödni fog, lelkiismer-

retünk megszentelődik. Egyre jobban fogunk hasonlítani Krisztusra beszédünkben és cselekedeteinkben. Hálákat adván Istennek, hiszünk az Ő Szavában. »A Lélek gyümölcse... a jóság, hűség... Ezek ellen nincs törvény« (Gal 5:22).² „A jóság hiánya, az önsajnálát és a harag elűzi otthonunkból Jézust.”³ A jóság és a hűség Istennel való kapcsolatunk kifejeződése!

A tökéletes jellem két eleme, morális szempontból, a következő:

1. A jóság. A jóság egy az élet minden aspektusára kiterjedő, átfogó jellemtulajdonság, mely az önzés és gyűlölet minden formáját felszámolja. „Öltöztetek fel azért mint az Istennek választottai, szentek és szeretettek, könyörületes szívet, jóságosságot, alázatosságot, szelidséget, hosszútűrést” (Kol 3:12). „Bárhol, ahol jelen van Isten szeretete, jelen van e szeretet kifejezésének szándéka, vágya is.”⁴

2. A hűség. Eltávolít minden szándékos hamisságot, tudatos vagy tudattalan álszentséget. „Az Úr a munkát nem a nagysága szerint ítéli meg, hanem a hűség szerint, amelylyel végezték. Nem az elért eredményeket mérlegeli, hanem az indítékokat, amelyek minket a munkára ösztönöztek. A jóságot és hűséget többre értékeli, mint bármi mást.”⁵ Ne tűnjön el hűségünk, „mint a reggeli felhő és mint a korán múltó harmat” (Hós 6:4). Isten iránti alávetettségben és engedelmségben hűségünk képessé tesz bennünket felvállalni és betölteni azt a szolgálatot, amelyet Isten rendelt számunkra.

„A hűség és jóság lelkeket nyer meg az üdvösségre...”⁶

„Mert jó az Úr, örökkévaló az ő kegyelme, és nemzedékről nemzedékre való az ő hűsége!” (Zsolt 100:5).

Ismerjük el, hogy mindenünk, amink van, a mennyei kegyelem határtalan gazdagságának az eredménye: „Nem nekünk Uram, nem nekünk, hanem a Te nevednek adj dicsőséget, a Te kegyelmedért és hűségédért!” (Zsolt 115:1).

Isten úgy segítsen mindnyájunkat, hogy határozott erőfeszítéseket telessünk örök életünk elnyerésére, és embertársainkat a szentség ösvényére vezethessük. ■

1. Ellen G. White, *Jótekonyság*, 302. o.

2. Ellen G. White, *106. Levél*, 1908.

3. *Signs of the Times*, 1884. április 17.

4. Ellen G. White, *Bizonyságtételek a gyülekezet számára*, 3. köt., 543. o.

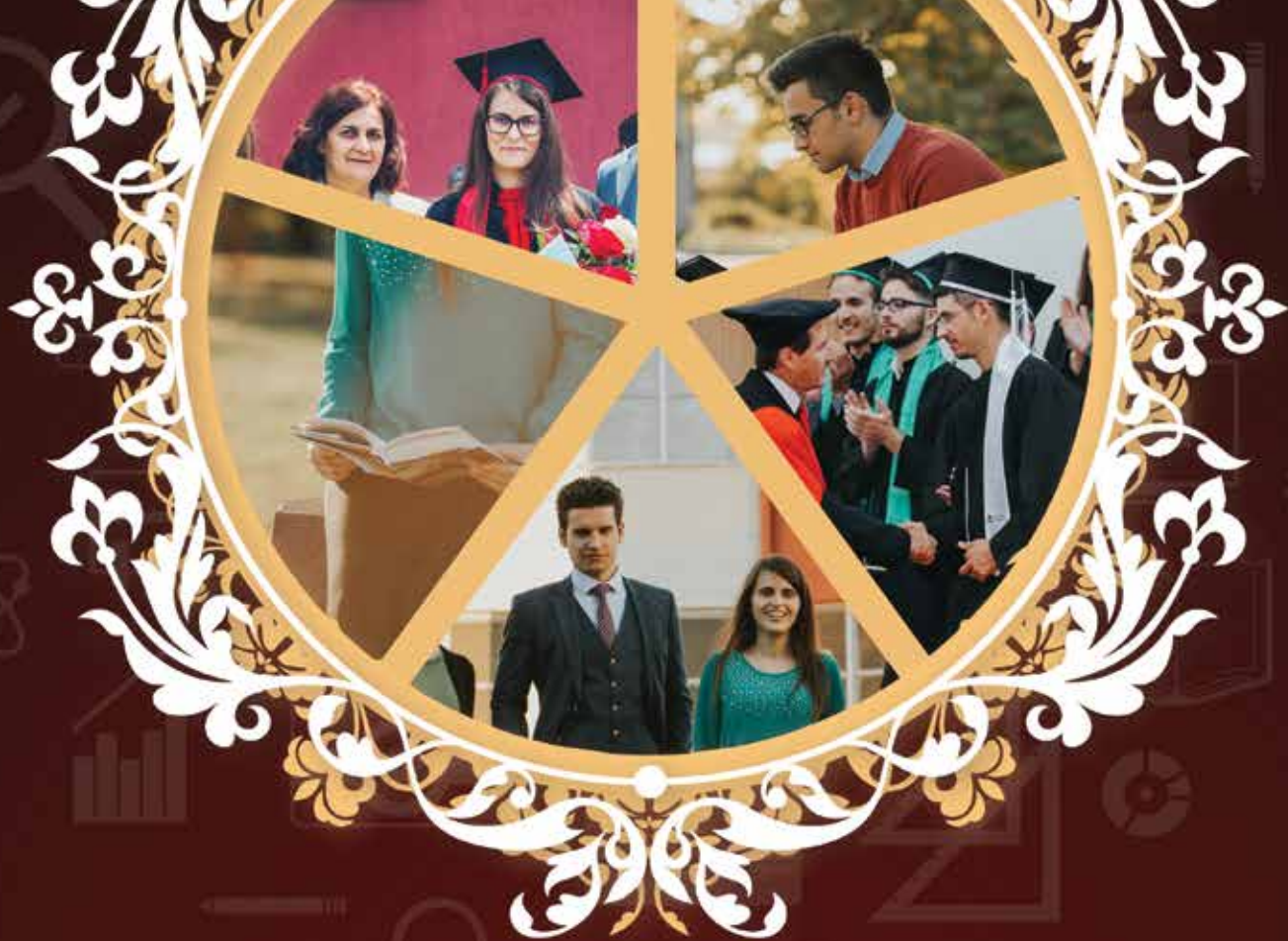
5. Ellen G. White, *Az evangélium szolgái*, 267. o.

6. Ellen G. White, *Bizonyságtételek a gyülekezet számára*, 6. köt. 134. o.

Stefan Tomoiagă a Romániai Hetednap Adventista Egyház Uniójának elnöke

**AZ Ő JÓSÁGA
ÖRÖKKÉ TART
STEFAN
TOMOIAGA**

Nevelés és Élet

ADVENTISTA
TEOLÓGIAI INTÉZET

Adventista pasztorál
teológia

Szociális gondozás

Óvó- és tanítóképzés

„Doctor Luca”
nővértképző posztliceum

Szülők, gyermekfelügyelők, tanítók
– milyen fontos a ti helyetek és munkátok!
Nagyon kevesen értik igazán,
melyek a lélek legfontosabb szükségletei,
és hogyan kell az ifjú fejlődő értelmét,
érlelődő gondolkozását és érzelmeit irányítani.

(Ellen G. White, A keresztény nevelés alapjai, 15.1)

Ha az istenfélő szülők és tanítók egymással
összhangban dolgoznak, akkor a gyermekek szíve
már felkészült arra, hogy mélyen érdeklődjék
Isten és az Ő műve iránt a gyülekezetben.

(Ellen G. White, Gyermeknevelés, 319)

021 369 53 50 / 0744 685 123

institutadventist.ro

54646